

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 16. kesäkuuta 2025
(OR. en)

10300/25

Toimielinten välinen asia:
2025/0162 (NLE)

AELE 53
CH 19
MI 400

SAATE

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	13. kesäkuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 309 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖS laajan sopimuspaketin tekemisestä kahdenvälisten suhteiden lujittamiseksi, syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 309 final.

Liite: COM(2025) 309 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 13.6.2025
COM(2025) 309 final

2025/0162 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

**laajan sopimuspaketin tekemisestä kahdenvälisen suhteen lujittamiseksi,
syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa**

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Euroopan unioni ja Sveitsin valaliitto, jäljempänä 'Sveitsi', ovat taloudellisesti, historiallisesti, kulttuurisesti, sosiaalisesti ja poliittisesti tiiviisti sidoksissa toisiinsa. Unioni on Sveitsin suurin ja Sveitsi unionin neljänneksi suurin kauppakumppani. Sveitsissä asuu yli 1,5 miljoonaa unionin kansalaista, ja unionissa asuu lähes 450 000 Sveitsin kansalaista. EU:n ja Sveitsin rajan yli kulkee molempiin suuntiin useita satoja tuhansia rajatyöntekijöitä joka päivä.

Unioni ja Sveitsi ovat solmineet useita kahdenvälisiä sopimuksia. Sveitsi osallistuu unionin sisämarkkinoihin sopimuksilla, joita on tehty henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, maaliikenteestä, lentoliikenteestä, maataloustuotteiden kaupasta ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta.¹ Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen tehdyn unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen myötä Sveitsi on myös Schengenin säännöstöön osallistuva maa. Covid-19-pandemian aikana unioni ja Sveitsi lisäsivät rajat ylittäviä terveysuhkia koskevaa yhteistyötään. Sveitsi on perinteisesti ollut myös vahva tutkimus- ja innovaatiokumppani. Se on tehnyt unionin kanssa yhteistyötä useissa unionin rahoitusohjelmissä, joissa keskitytään erityisesti tutkimukseen, innovointiin ja koulutukseen.

Vaikka EU:n ja Sveitsin suhteet ovat läheiset, niitä ovat toisaalta haitanneet useat pitkäaikaiset rakenteelliset ongelmat. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi unioni ja Sveitsi neuvottelivat vuosina 2014–2021 institutionaalisesta puitesopimuksesta. Institutionaalinen puitesopimus olisi tarjonnut hallintokehyksen myös uusille sopimuksille sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, mukaan lukien sopimukset, joita koskeviin neuvotteluihin neuvosto on antanut luvan, etenkin sopimukset elintarviketurvallisuudesta (2003 ja 2008) ja sähköstä (2006). Lisäksi se olisi tarjonnut hallintokehyksen terveysasioita koskevalle sopimukselle, josta neuvosto antoi luvan neuvotella vuonna 2008.

Neuvottelijat pääsivät teknisellä tasolla yhteisymmärrykseen institutionaalisen puitesopimuksen luonnoksen tekstistä marraskuussa 2018. Koska Sveitsin liittoneuvosto ei hyväksynyt luonnostekstiä, muita sopimuksia koskevat neuvottelut keskeytyivät, kun sekä neuvosto 19. helmikuuta 2019 antamissaan päätelmissä että Euroopan parlamentti 26. maaliskuuta 2019 antamassaan suosituksessa asettivat institutionaalisen puitesopimuksen tekemisen edellytykseksi sille, että uusia sisämarkkinoille pääsyä koskevia sopimuksia voidaan tehdä tai voimassa olevien sopimusten ehtoja parantaa. Tilanteeseen yritettiin vielä löytää ratkaisuja, mutta Sveitsin liittoneuvosto päätti 26. toukokuuta 2021 yksipuolisesti lopettaa neuvottelut institutionaalisesta puitesopimuksesta. Sveitsin yksipuolinen päätös keskeytti väliaikaisesti kahdenvälisen yhteistyön tutkimuksen, innovoinnin ja koulutuksen aloilla.

¹ Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus rautateiden ja maanteiden tavar- ja henkilöliikenteestä, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus lentoliikenteestä, Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus maataloustuotteiden kaupasta. Kaikki sopimukset on allekirjoitettu 21. kesäkuuta 1999 (EYVL L 114, 30.4.2002, s. 1).

Institutionaalista puitesopimusta koskevien neuvottelujen kariuduttua Euroopan komissio ja Sveitsi aloittivat maaliskuussa 2022 alustavat keskustelut EU:n ja Sveitsin suhteiden tulevaisuudesta. Näiden keskustelujen tuloksena syntyi yhteisymmärrysasiakirja, johon kirjattiin osapuolten poliittinen yhteisymmärrys tulevien neuvottelujen suunnasta ja yksilöitiin laajan neuvottelupaketin osat ja parametrit sekä keskeisiä institutionaalisia ja alakohtaisia seikkoja koskevat tavoitellut tulokset ja ratkaisut.

Sveitsin liittoneuvosto ja Euroopan komissio hyväksyivät yhteisymmärrysasiakirjan marraskuussa 2023. Molemmat osapuolet sitoutuivat käyttämään sitä perustana pyytäessään neuvotteluvaltuuksia ja totesivat pyrkivänsä saattamaan neuvottelut päätökseen vuoden 2024 aikana.

Tämän johdosta komissio antoi 20. joulukuuta 2023 suosituksen neuvoston päätökseksi, jolla annetaan lupa neuvotteluihin alustavissa keskusteluissa yksilöidystä ja määritellystä laajasta toimenpidepaketista². Neuvottelujen yleisenä tavoitteena oli nykyaikaistaa ja vahvistaa unionin ja Sveitsin kahdenvälisiä suhteita, varmistaa reilu kilpailu sisämarkkinoilla toimivien unionin ja Sveitsin yritysten välillä ja turvata unionin kansalaisten oikeudet Sveitsissä, mukaan lukien eri jäsenvaltioiden kansalaisten syrjimätön kohtelu. Näin kummankin osapuolen kansalaiset, yritykset ja tutkijat saisivat kaiken hyödyn unionin ja Sveitsin maantieteellisestä läheisyydestä, yhteisistä arvoista ja taloudellisista yhteyksistä. Samanaikaisesti liittoneuvosto toteutti vastaavat valmistelutyöt Sveitsin puolella. Kun asiaankuuluvat prosessit oli saatu päätökseen Sveitsissä, neuvosto hyväksyi 12. maaliskuuta 2024 päätöksen³, jolla komissio valtuutettiin aloittamaan neuvottelut laajasta toimenpidepaketista, sekä yksityiskohtaiset neuvotteluohjeet.

Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen ja Sveitsin valaliiton silloinen presidentti Viola Amherd käynnistivät neuvottelut laajasta toimenpidepaketista 18. maaliskuuta 2024. Komissio kävi neuvottelut kuullen neuvostoa, myös yleisten asioiden neuvostoa ja EFTA-työryhmää, jonka neuvosto oli nimittänyt erityiskomiteaksi Sveitsin kanssa käytäviä neuvotteluja varten. Euroopan parlamentin 4. lokakuuta 2023 antama päätöslauselma on otettu asianmukaisesti huomioon, ja komissio piti Euroopan parlamentin kaikilta osin ajan tasalla Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Yhdeksän kuukautta kestäneiden tiiviiden neuvottelujen jälkeen puheenjohtaja von der Leyen ja presidentti Amherd ilmoittivat 20. joulukuuta 2024, että keskustelut paketin kaikista osista oli saatu onnistuneesti päätökseen. Pakettiin sisältyvät seuraavat: niiden viiden sopimuksen päivittäminen, jotka tällä hetkellä antavat Sveitsille pääsyn unionin sisämarkkinoille; maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen riitojenratkaisumekanismin päivittäminen sen vakiintuneen käytännön mukaisesti, jota noudatetaan unionin ja Sveitsin muiden kumppaneiden kanssa tekemissä kauppasopimuksissa; uusi elintarviketurvallisuutta koskeva pöytäkirja, jolla perustetaan yhteinen elintarviketurvallisuusalue, joka kattaa kaikki elintarviketun ulottuvuudet ja korvaa maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen terveyttä ja kasvinsuojelua koskevat liitteet; uusi sähkösopimus, jonka nojalla Sveitsi voi osallistua sähkön sisämarkkinoihin unionissa; uusi terveysasioita koskeva sopimus, jonka nojalla Sveitsi voi osallistua rajatylittäviä vakavia terveysuhkia käsitteleviin unionin

² COM(2023) 798 final, 20.12.2023.

³ Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2024/995, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2024, luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Sveitsin valaliiton kanssa sisämarkkinoita koskevien Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisten sopimusten institutionaalista määräyksistä, Sveitsin valaliiton unionin ohjelmiin osallistumista koskevasta sopimuksesta ja sopimuksesta, joka muodostaa perustan Sveitsin valaliiton pysyväälle rahoitusosuudelle unionin koheesiota varten (EUVL L, 2024/995, 26.3.2024).

mekanismeihin ja elimiin, erityisesti Euroopan tautienhäikäisy- ja -valvontakeskukseen ja varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmään; uusi sopimus Sveitsin pysyvästä ja oikeudenmukaisesta rahoitusosuudesta taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen unionissa ottaen huomioon osapuolten välisen kumppanuuden ja yhteistyön taso; sekä uusi sopimus, jonka nojalla Sveitsi voi osallistua useisiin kolmansien maiden assosiaation mahdollistaviin unionin ohjelmiin eli Horisontti Eurooppa -ohjelmaan, Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan, ITER/F4E-yhteisyritykseen (Fusion for Energy), Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan, Erasmus+ -ohjelmaan sekä EU4Health-ohjelmaan, jolla pyritään täydentämään yhteistyötä, joka on perustettu näiden kahden kumppanin saman laajan toimenpidepaketin osana neuvotellulla terveysasioita koskevalla sopimuksella. Edellä lueteltujen lisäksi pakettiin sisältyy myös erillinen pöytäkirja parlamentaarisesta yhteistyöstä.

Tämä ehdotus koskee seuraavien laajaan pakettiin kuuluvien sopimusten ja pöytäkirjojen tekemistä:

- (a) henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja;
- (b) henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja;
- (c) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen muutospöytäkirja;
- (d) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja;
- (e) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen valtioneuvoston pöytäkirja;
- (f) rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja;
- (g) rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja;
- (h) rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen valtioneuvoston pöytäkirja;
- (i) vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja;
- (j) vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja;
- (k) maataloustuotteiden kaupasta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen muutospöytäkirja;
- (l) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta;
- (m) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sähköä koskeva sopimus;
- (n) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen terveysasioita koskeva sopimus;
- (o) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa;

- (p) Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin
- (q) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä;
- (r) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen parlamentaarista yhteistyötä koskeva pöytäkirja.

Näihin sopimuksiin ja pöytäkirjoihin liitetään Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton yhteinen julistus korkean tason vuoropuhelun käynnistämisestä laajasta kahdenvälisestä paketista sekä Euroopan unionin ja Sveitsin kahdenvälisen suhteiden mahdollisesta kehittämisestä edelleen. Yhteinen julistus olisi hyväksyttävä unionin puolesta.

Sopimuksessa Sveitsin osallistumisesta Euroopan avaruushjelmaviraston toimintaan määrätään sen soveltamisesta väliaikaisesti 1. tammikuuta 2026 alkaen tai sen allekirjoittamista seuraavan vuoden tammikuun 1. päivästä sen mukaan, allekirjoitetaanko sopimus ennen 1. heinäkuuta 2026.

Vaikka sopimus Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin on erottamaton osa näiden kahden kumppanin vuonna 2024 neuvottelemaa laajempaa pakettia, komissio päätti nopeuttaa sopimuksen allekirjoittamista koskevaa ehdotusta tavoitteena aloittaa sen väliaikainen soveltaminen 1. tammikuuta 2025. Komissio laati tätä varten erilliset ehdotukset⁴.

Ehdotettu lähestymistapa mahdollistaa niiden siirtymäjärjestelyjen täytäntöönpanon, jotka komissio myönsi Sveitsille laajempaa pakettia koskevista neuvotteluissa. Se ei kuitenkaan vaikuta yhteisymmärrysasiakirjassa sovittuun ja neuvoston neuvotteluohjeissa vahvistettuun laajaan pakettiin perustuvaan lähestymistapaan.

Sopimus Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin sisältää raukeamislausekkeen, jonka mukaan sopimuksen väliaikainen soveltaminen päättyy, jos Sveitsi ei saata paketin voimaantulon edellyttämiä menettelyjä päätökseen vuoden 2028 loppuun mennessä. Sen vuoksi komission ehdotuksessa, joka kattaa Sveitsin osallistumista unionin ohjelmiin koskevan sopimuksen allekirjoittamisen, säädetään, että sopimus tehdään osana laajaa sopimuspakettia, josta käytiin neuvotteluja vuonna 2024.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Institutionaalisten määräysten käyttöönotolla varmistetaan unionin säännösten johdonmukaisempi ja yhdenmukaisempi soveltaminen niillä sisämarkkinoiden osa-alueilla, joihin Sveitsi osallistuu, tai niillä politiikan aloilla, joilla Sveitsi on sitoutunut dynaamiseen yhdenmukaistamiseen, yhdenmukaisen tulkinnan ja soveltamisen periaatteeseen sekä riitojenratkaisuun, jossa Euroopan unionin tuomioistuimella on rooli unionin oikeuteen liittyvissä asioissa. Unionin kansalaisten syrjimättömyyden periaate ja tasapuolisten toimintaedellytysten periaate unionin ja sveitsiläisten yritysten välillä ovat eri sopimusten keskiössä.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

EU:n ja Sveitsin välisten sopimusten laaja paketti noudattaa kaikilta osin perussopimuksia ja säilyttää unionin oikeusjärjestyksen koskemattomuuden ja loukkaamattomuuden. Sillä edistetään unionin arvoja, tavoitteita ja etuja sekä varmistetaan sen politiikkojen ja toimien johdonmukaisuus, tuloksellisuus ja jatkuvuus.

⁴ COM(2025) 159 final ja COM(2025) 160 final, 9.4.2025.

Institutionaaliset ja aineelliset muutokset, jotka tehdään voimassa oleviin sopimuksiin, tarvittaessa valtioneuvoston päätösten käyttöönotto sekä uudet sopimukset auttavat saavuttamaan unionin poliittiset tavoitteet seuraavilla politiikan aloilla:

- sisämarkkinat,
- kilpailu,
- työllisyys ja sosiaaliasiat,
- henkilöiden vapaa liikkuvuus,
- liikenne,
- maatalous,
- elintarvikkeiden turvallisuus ja laatu,
- eläimet ja eläintuotteet,
- kasvit ja kasvituotteet,
- kuluttajansuoja,
- energia,
- terveysasiat
- ja kauppa.

Lisäksi sopimus, jolla Sveitsi assosioituu unionin ohjelmiin, ja sopimus Sveitsin osallistumisesta Euroopan unionin avaruushojoelmasviraston toimintaan edistävät unionin poliittisia tavoitteita seuraavilla politiikan aloilla:

- koulutus,
- tutkimus ja innovointi,
- digitaalitalous ja -yhteiskunta,
- terveysasiat
- ja avaruus.

Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa edistää unionin poliittisten tavoitteiden saavuttamista sen taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden osalta.

Varmistamalla, että Sveitsi suorittaa riittävän rahoitusosuuden niiden virastojen ja elinten hallinnointiin ja operatiiviseen toimintaan, joihin se osallistuu, sekä tietojärjestelmiin, joihin sillä on pääsy, suojataan unionin taloudellisia etuja.

Erityisellä pöytäkirjalla perustettu Euroopan parlamentin ja Sveitsin liittokokouksen jäsenten välinen yhteistyö- ja vuoropuhelufoorumi on niiden assosiaatiosopimusten ja strategisten kumppanuussopimusten käytännön mukainen, joita unioni tekee kolmansien maiden kanssa.

Vaikka useiden tämän ehdotuksen kattamien sopimusten tai pöytäkirjojen täytäntöönpano perustuu teknisiin ja digitaalisiin järjestelmiin, ehdotuksella ei oteta käyttöön vaatimuksia, jotka edellyttäisivät muutoksia näiden järjestelmien käyttöön tai arkkitehtuuriin. Ehdotus ei vaikuta oletusarvona digitaalisuus -periaatteeseen.

2. OIKEUSPERUSTA

Ehdotetun päätöksen kohteena olevat sopimukset ja pöytäkirjat liittyvät yhdessä erottamattomasti toisiinsa ja muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Ne luovat rakenteen lujitetulle ja kattavalle kumppanuudelle monilla perussopimuksiin kuuluvilla aloilla oikeuksien ja velvollisuuksien asianmukaisen tasapainon pohjalta. Sen vuoksi asianmukainen aineellinen oikeusperusta ehdotetulle neuvoston päätökselle, joka koskee edellä mainittujen sopimusten ja pöytäkirjojen tekemistä, on SEUT-sopimuksen 217 artikla.

Assosiaatiosopimusten tapauksessa neuvosto voi hyväksyä päätöksen sopimuksen tekemisestä Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Koska SEUT-sopimuksen 217 artikla on aineellinen oikeusperusta, tarvitaan Euroopan parlamentin hyväksyntä. Sen vuoksi tämän ehdotuksen kohteena olevien sopimusten ja pöytäkirjojen tekemistä koskevan päätöksen menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan i alakohta yhdessä SEUT-sopimuksen 218 artiklan 8 kohdan toisen alakohdan kanssa. Lisäksi SEUT-sopimuksen 218 artiklan 7 kohta olisi lisättävä oikeusperustaksi, sillä neuvoston on aiheellista valtuuttaa komissio hyväksymään unionin puolesta tietyt sopimusmuutokset, jotka hyväksytään yksinkertaistetussa menettelyssä tai sopimuksilla perustetussa elimessä.

Näin ollen ehdotetun neuvoston päätöksen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 217 artikla yhdessä SEUT-sopimuksen 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan i alakohta, 7 kohdan ja 8 kohdan toisen alakohdan kanssa.

Komissio katsoo, että unionilla on toimivaltaa kaikilla tämän ehdotuksen kohteena olevien sopimusten ja pöytäkirjojen kattamilla aloilla ja että sen vuoksi ainoastaan unionin olisi tehtävä sopimukset.

3. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Sopimus Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin vaikuttaa unionin talousarvioon, koska Sveitsi assosioituu Horisontti Eurooppa -ohjelmaan, Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan, ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten perustetun eurooppalaisen yhteisyrityksen toimintaan, Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan, Erasmus+ -ohjelmaan ja EU4Health-ohjelmaan. Tässä sopimuksessa vahvistetaan oikeudenmukaiset ja tasapainoiset ehdot Sveitsin rahoitusosuudelle niissä unionin ohjelmissa, joihin se osallistuu. Huomioon otetaan myös näiden ohjelmien hallinnointiin liittyvät kustannukset. Sopimukseen sisällytetään vastavuoroisuuslauseke, jolla varmistetaan unioniin sijoittautuneiden oikeushenkilöiden mahdollisuus osallistua Sveitsin kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen edellytysten mukaisesti Sveitsin vastaaviin tutkimus- ja innovointiohjelmiin niin pitkälti kuin mahdollista.

Tähän ehdotukseen liittyvän rahoitusselvityksen I osassa esitetään arvio siitä, miten sopimus Sveitsin osallistumisesta unionin ohjelmiin vaikuttaa talousarvioon.

Sopimuksissa sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, terveysasioita koskevassa sopimuksessa ja Euroopan unionin avaruusohjelmavirastoa koskevassa sopimuksessa Sveitsi on sopinut suorittavansa rahoitusosuuksia unionin talousarvioon niiden virastojen ja elinten hallinnointia ja operatiivista toimintaa varten, joihin se osallistuu, sekä niitä tietojärjestelmiä varten, joihin sillä on pääsy, kunkin sopimuksen soveltamisalan mukaisesti.

Useimmissa tapauksissa maksuehdot esitetään erillisissä liitteissä, jotka noudattelevat samaa mallia. Asianomaisille sopimuksille ja pöytäkirjoille yhteisissä vakiomääräyksissä edellytetään, että Sveitsi maksaa vuotuisen rahoitusosuuden ajankohtina, jotka on täsmennetty

Euroopan komission ilmoittamissa rahoituspyynnöissä. Tämä rahoitusosuus koostuu toiminnallisen rahoitusosuuden ja osallistumismaksun summasta.

Jos virastoihin tai tietojärjestelmiin sovelletaan jo muita rahoitusjärjestelyjä, ne säilytetään.

Virastoja ja tietojärjestelmiä koskevat erityiset rahoitusjärjestelyt kuvataan kohdassa, jossa esitetään yksityiskohtaisesti sopimusten määräykset. Tähän ehdotukseen liittyvän rahoitusselvityksen II osassa kuvataan näiden järjestelyjen ja niiden maksuehtojen tulevia talousarviovaikutuksia.

4. LISÄTIEDOT

- **Sopimusten ja pöytäkirjojen nojalla perustettujen elinten toteuttama täytäntöönpano**

Sopimuspakettia sitovat samankaltaiset institutionaaliset määräykset ja/tai muut keskinäiset yhteydet. Kaikkiin laajan paketin kattamiin sopimuksiin kuuluu unionin ja Sveitsin edustajista koostuvia sekakomiteoita, jotka noudattelevat pitkälti samaa mallia. Kaikki sopimukset sisämarkkinoista, maataloustuotteiden kauppaa koskeva sopimus, terveysasioita koskeva sopimus ja sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta unionin taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen mahdollistavat työryhmien perustamisen. Useisiin sopimuksiin sisältyy riitojenratkaisumekanismeja, jotka perustuvat samaan malliin. Näin varmistetaan, että jommankumman osapuolen rikottua asianomaisen sopimuksen tai sopimuspaketin mukaisia velvoitteita asiaan voidaan puuttua. Lisäksi pöytäkirjalla parlamentaarista yhteistyöstä perustetaan parlamentaarinen sekavaliokunta, joka koostuu Euroopan parlamentin ja Sveitsin liittokokouksen edustajista.

- **Sopimusten ja pöytäkirjojen täytäntöönpano ja soveltaminen**

SEUT-sopimuksen 216 artiklan 2 kohdan mukaan sopimukset, jotka unioni tekee, sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita.

On aiheellista valtuuttaa komissio SEUT-sopimuksen 218 artiklan 7 kohdan nojalla hyväksymään unionin kanta tiettyihin teknisiin päätöksiin, jotka hyväksytään yksinkertaistetussa menettelyssä tai pakettiin kuuluvilla sopimuksilla perustetussa elimessä, jotta varmistetaan sopimusten ja pöytäkirjojen tuloksellinen ja tehokas hallinnointi ja toiminta. Tällaiset valtuutukset koskevat esimerkiksi seuraavantyyppisiä päätöksiä:

- arkaluonteisten turvallisuusluokittelemattomien tietojen käsittelyohjeiden määrittäminen,
- uusien työryhmien perustaminen sopimusten nojalla,
- unionin säädösten sisällyttäminen sopimuksiin sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, ja terveysasioita koskevaan sopimukseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta teknisesti perusteltuja mukautuksia,
- tiettyjen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen liitteiden muuttaminen,
- tiettyjen maaliikennettä koskevan sopimuksen liitteiden muuttaminen, lukuun ottamatta niitä, joihin sovelletaan dynaamista yhdenmukaistamista,
- ratkaisujen käyttöön ottaminen Euroopan komission ja Sveitsin toimivaltaisten viranomaisten ja asiaankuuluvien elinten välistä suoraa tietojenvaihtoa varten aloilla, joilla tarvitaan nopeaa tiedonsiirtoa.

Komission olisi ilmoitettava neuvostolle etukäteen kaikista tällaisista tulevista päätöksistä. Neuvosto voi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 4 kohdassa tarkoitetulla

neuvoston määrävähemmistöllä vastustaa ehdotettuja päätöksiä. Siinä tapauksessa komission on hylättävä ehdotettu päätös unionin puolesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta mahdollisuutta tehdä myöhemmin ehdotus neuvostolle Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan nojalla.

Pakettiin kuuluvien sopimusten mukaisten velvoitteiden noudattamisen takaamiseksi sopimuksissa ja pöytäkirjoissa määrätään vankoista täytäntöönpanon valvontaa koskevista mekanismeista, jotka ovat riitojenratkaisumekanismien muodossa sopimuksissa sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, maataloustuotteiden kauppaa koskevassa sopimuksessa, terveysasioita koskevassa sopimuksessa sekä sopimuksessa, joka koskee Sveitsin rahoitusosuutta unionin yhteenkuuluvuuteen.

Useimmissa pakettiin kuuluvissa sopimuksissa ja pöytäkirjoissa määrätään osapuolten mahdollisuudesta suojata etujaan. Ne voivat esimerkiksi toteuttaa korvaavia toimenpiteitä tapauksissa, joissa välitysoikeuden päätöstä ei noudateta, tai suoja-, tasapainotus-, kriisi- ja muita toimenpiteitä olosuhteissa, jotka on määritelty asiaankuuluvissa sopimuksissa ja pöytäkirjoissa. On tärkeää, että unioni voi ottaa nämä toimenpiteet kaikilta osin käyttöön nopeasti ja tuloksellisesti. Tätä varten komission olisi tehtävä kaikki unionin päätökset tällaisten toimenpiteiden toteuttamisesta niiden edellytysten mukaisesti, joista määrätään asiaa koskevissa sopimuksissa ja pöytäkirjoissa.

• **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Laajan paketin koostumus sekä sopimusten ja pöytäkirjojen luonne

Laaja paketti koostuu useista sopimuksista ja pöytäkirjoista, joilla on yhteisiä osista huolimatta erilaiset tarkoitukset ja rakenteet. Paketti sisältää erityisesti sopimukset ja pöytäkirjan, jotka liittyvät sisämarkkinoihin, joihin Sveitsi osallistuu, maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen, yhteistyösopimukset ja pöytäkirjan parlamentaarisesta yhteistyöstä. Useisiin näistä sopimuksista ja pöytäkirjoista on liitetty yhteinen julistus. Pakettia täydennetään yhteisellä julistuksella, joka koskee korkean tason vuoropuhelun käynnistämistä unionin ja Sveitsin välillä.

Sopimukset sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu

Institutionaalisten muutosten myötä neljää viidestä *voimassa olevasta* sopimuksesta pidetään sopimuksina sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, millä on vaikutuksia erityisesti niiden välisiin yhteyksiin. Myös uudella sopimuksella ja uudella pöytäkirjalla tulee olemaan tämä asema.

Voimassa olevat sopimukset, joita pidetään sopimuksina sisämarkkinoista

- Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, jäljempänä 'henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus',
- Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus lentoliikenteestä, jäljempänä 'lentoliikennesopimus',
- Sveitsin valaliiton ja Euroopan yhteisön sopimus rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä, jäljempänä 'maaliikennesopimus',
- Sveitsin valaliiton ja Euroopan yhteisön sopimus vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta, jäljempänä 'vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus'.

Uudet sopimukset ja pöytäkirjat, jotka katsotaan sopimuksiksi sisämarkkinoihin liittyvillä aloilla

- Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sähköä koskeva sähköstä, jäljempänä 'sähkö Sopimus',
- Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta, jäljempänä 'pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta'.

Sopimus maataloustuotteiden kaupasta

- Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus maataloustuotteiden kaupasta, jäljempänä 'maataloustuotteiden kauppaa koskeva sopimus'. Tätä sopimusta ei enää pidetä sopimuksena sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu.

Yhteistyösopimukset

Useita sopimuksia voidaan pitää yhteistyösopimuksina. Näin ollen ne eivät ole sopimuksia sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu. Niiden rakenne ja sisältö vaihtelevat niiden tarkoituksen mukaan. Kyseessä ovat seuraavat sopimukset:

- Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen terveysasioita koskeva sopimus, jäljempänä 'terveysasioita koskeva sopimus',
- Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa, jäljempänä 'koheesiosopimus',
- Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin, jäljempänä 'unionin ohjelmia koskeva sopimus'.
- Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta Euroopan unionin avaruushjelmasviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä, jäljempänä 'avaruushjelmasvirastoa koskeva sopimus'.

Pöytäkirja parlamentaarisesta yhteistyöstä

Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen pöytäkirja parlamentaarisesta yhteistyöstä, jäljempänä 'pöytäkirja parlamentaarisesta yhteistyöstä', muodostaa oikeusperustan ja mekanismit Euroopan parlamentin ja Sveitsin liittokokouksen väliselle poliittiselle yhteistyölle.

Korkean tason vuoropuhelu

Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton yhteinen julistus korkean tason vuoropuhelun käynnistämisestä laajasta kahdenvälisestä paketista sekä Euroopan unionin ja Sveitsin kahdenvälisen suhteiden mahdollisesta kehittämisestä edelleen tarjoaa puitteet poliittiselle keskustelulle EU:n ja Sveitsin suhteista vastaavien Euroopan komission jäsenen ja Sveitsin liittoneuvoston jäsenen välillä. Korkean tason vuoropuhelut ovat yleinen keino, jota unioni käyttää antaakseen sysäyksen yhteistyölle kolmansien maiden kanssa tietyllä alalla.

Sopimukset sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu

Institutionaaliset määräykset

Kaikkiin sopimuksiin sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, on sisällytetty täysin samanlaisia institutionaalisia määräyksiä, sanotun kuitenkin rajoittamatta teknisesti

perusteltuja mukautuksia, joko osana uusia sopimuksia tai institutionaalisilla pöytäkirjoilla. Terveysasioita koskevassa sopimuksessa sovelletaan analogisesti samoja institutionaalisia ratkaisuja. Institutionaaliset määräykset kattavat seuraavat osatekijät:

- (1) *Yhdenmukainen tulkinta ja soveltaminen*: velvoite tulkita ja soveltaa asianomaisia sopimuksia yhtenäisesti sisämarkkinoilla ja, siinä määrin kuin niihin sisältyy unionin oikeuden käsitteitä, Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti sekä ennen vastaavan sopimuksen allekirjoittamista että sen jälkeen.
- (2) *Dynaaminen yhdenmukaistaminen*: osapuolten velvoite, lukuun ottamatta rajattuja poikkeuksia, sisällyttää asianomaisiin sopimuksiin kaikki unionin säädökset, jotka kuuluvat niiden soveltamisalaan. Kun nämä säädökset sisällytetään sopimuksiin, niistä tulee osa Sveitsin oikeusjärjestystä sen monistisuuden vuoksi. Vastineeksi Sveitsi on mukana sellaisten säädösten valmistelussa, jotka on määrä sisällyttää asianomaisiin sopimuksiin. Sveitsi esimerkiksi osallistuu vastaaviin komiteoihin ja asiantuntijaryhmiin ilman äänioikeutta. Historiallisista syistä Sveitsin on vastavuoroista tunnustamista koskevan sopimuksen ja maaliikennesopimuksen tapauksessa annettava kansallisia säännöksiä, joilla saavutetaan tulos, joka kyseisillä säädöksillä on määrä saavuttaa.
- (3) *Riitojen ratkaiseminen*: tehokas riitojenratkaisumekanismi, joka perustuu kolmannen osapuolen välitysmenettelyyn. Välitysoikeus on velvollinen pyytämään Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua sopimusmääräyksistä, joihin sisältyy unionin oikeuden käsitteitä. Euroopan unionin tuomioistuimen lausunnot sitovat välitysoikeutta oikeudellisesti.
- (4) *Sopimusten välinen yhteys*: osapuolten mahdollisuus toteuttaa oikeasuhteisia ja tehokkaita korvaavia toimenpiteitä osana riitojenratkaisumenettelyä tapauksessa, jossa osapuoli katsoo, että toinen osapuoli ei ole noudattanut välitysoikeuden päätöstä. Näitä korvaavia toimenpiteitä voidaan toteuttaa joko asianomaisen sopimuksen tai minkä tahansa muun sisämarkkinoihin liittyvän sopimuksen perusteella, mukaan lukien tällaisen yhden tai useamman sopimuksen keskeyttäminen osittain tai kokonaan.

Valtiontukimääräykset

Lisäksi kyseisiin sopimuksiin sisältyy aineellisia ja menettelyllisiä sääntöjä, myös valvonta- ja täytäntöönpanomekanismeja, jotka vastaavat niitä, joita sovelletaan unionissa. Tässä yhteydessä on varmistettava tasapuoliset kilpailuedellytykset sisämarkkinoilla, erityisesti kun on kyse lentoliikenne-, maaliikenne- ja sähkösopimuksista. Tällaiset valtiontukisäännöt esitetään joko varsinaisessa sopimusosassa, kuten sähkösopimuksen tapauksessa, tai asiaa koskevissa pöytäkirjoissa, kuten lentoliikenne- ja maaliikennesopimusten tapauksessa. Molemmissa tapauksissa yleiset ja alakohtaiset valtiontukisäännöt, joilla täydennetään edellä mainittua kehystä, esitetään asiaa koskevissa liitteissä.

Osallistuminen virastojen toimintaan ja tietojärjestelmiin

Sveitsi saa täydentävän pääsyn virastoihin ja/tai tietojärjestelmiin seuraavien sopimusten perusteella, jotka liittyvät sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu: henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus, vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus, pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta ja sähkösopimus. Sveitsi saa täydentävän pääsyn myös yhteen virastoon ja tietojärjestelmiin terveysasioita koskevan sopimuksen perusteella.

Edellä mainittuja vakiomääräyksiä sovelletaan rahoitusjärjestelyihin, jotka liittyvät Sveitsin laajan paketin kautta saamaan täydentävään pääsyyn virastoihin ja tietojärjestelmiin. Näitä

vakiomääräyksiä olisi periaatteessa sovellettava rahoitusjärjestelyihin, jotka liittyvät mihin tahansa sellaiseen uuteen pääsyyn virastoihin, elimiin, tietojärjestelmiin ja muihin toimiin, joka Sveitsille voidaan tarjota jatkossa pakettiin kuuluvien sopimusten tai mahdollisten muiden unionin ja Sveitsin tekemien sopimusten perusteella.

Toiminnallinen rahoitusosuus, joka on osa Sveitsin vuotuista rahoitusosuutta, perustuu jakoperusteeseen, joka määrittää Sveitsin markkinahintaisen bruttokansantuotteen (BKT) ja unionin markkinahintaisen BKT:n suhteena⁵. Jakoperustetta sovelletaan unionin vuotuisen hyväksyttyyn talousarvioon kyseessä olevan vuoden asiaankuuluvassa yhdessä tai useammassa avustusta koskevassa unionin budjettikohdassa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tarvittavia mukautuksia, joissa otetaan huomioon sopimuksen soveltamisala. Toiminnallinen rahoitusosuus tietojärjestelmiin ja muihin toimiin lasketaan soveltamalla jakoperustetta kyseessä olevan vuoden asiaankuuluvaan talousarvioon sen mukaisesti, mitä talousarvion toteuttamista koskevissa asiakirjoissa (kuten työohjelmissa tai sopimuksissa) esitetään. Vuotuinen osallistumismaksu on 4 prosenttia toiminnallisesta rahoitusosuudesta.

Kaikki viitemäärät perustuvat maksusitoumusmäärärahoihin.

Sopimukseen, joilla Sveitsille annetaan pääsy virastoihin, sisältyy myös lisäys, joka koskee kyseisten virastojen ja niiden henkilöstön oikeuksia, erioikeuksia ja vapauksia, noudattelee vakiomallia ja vastaa Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan (N:o 7) määräyksiä.

Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskeva sopimus

Ajantasaistetussa henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevassa sopimuksessa määrätään, että Sveitsi yhdenmukaistaa lainsäädäntönsä dynaamisesti voimassa olevien ja tulevien unionin säädösten kanssa henkilöiden vapaan liikkuvuuden ja työntekijöiden lähettämisen alalla.

Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevan sopimuksen muutospöytäkirjalla muutetaan kyseisen sopimuksen rakennetta. Sopimuksen liite I sisältää tällä hetkellä huomattavan määrän aineellisia määräyksiä. Kyseinen liite korvataan luettelolla unionin säädöksistä, joiden kanssa Sveitsi yhdenmukaistaa lainsäädäntönsä dynaamisesti ja jotka kattavat mainittujen määräysten sisällön suurelta osin.

Toimiin, joilla sopimuksen aineelliset määräykset korvataan toimilla, joilla asiaankuuluva unionin säännöstö sisällytetään osaksi lainsäädäntöä, liitetään useita poikkeuksia dynaamiseen yhdenmukaistamiseen seuraavilla aloilla: ennakoilmoitusaika ja valvonta, taloudelliset takuut ja seuraamukset palveluntarjoajille, todiste itsenäisestä ammatinharjoittamisesta, pysyvän oleskeluoikeuden saaminen, kiinteän omaisuuden hankinta, henkilökortit, karkotukset ja tietyt kantonioikeudelliset asiat sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen alalla. Jotkin näistä poikkeuksista sisältyvät jo voimassa olevaan sopimukseen. Voimassa olevaa opiskelijoiden oikeuksia koskevaa määräystä tarkistetaan siten, että osapuolet eivät enää voi syrjiä toisen osapuolen opiskelijoita lukukausimaksujen ja asiaan liittyvien julkisten tukimekanismien suhteen yliopistoissa, jotka rahoitetaan pääasiassa julkisin varoin. Unionin opiskelijoiden nykyisentasoinen pääsy tällaisiin Sveitsin yliopistoihin taataan.

⁵ Sovellettavat BKT:t ovat viimeisimmät Euroopan unionin tilastotoimistolta (Eurostat) saatavilla olevat luvut 1. tammikuuta sinä vuonna, jona vuotuinen maksu suoritetaan, ottaen asianmukaisesti huomioon sopimus Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisestä yhteistyöstä tilastoalalla (EUVL L 90, 28.3.2006, s. 2).

Lisäksi heikentämiskieltolausekkeessa määrätään, että Sveitsiä ei velvoiteta sisällyttämään osaksi lainsäädäntöään työntekijöiden lähettämistä koskevaa uutta säännöstöä, jos se johtaisi siihen, että lähetettyjen työntekijöiden suojelun taso heikentyisi tai alenisi työehtojen ja -olojen osalta merkittävästi.

Ajantasaistettuun sopimukseen liitetyllä pöytäkirjalla osapuolet sitoutuvat siihen, että pitkäaikaisten oleskelulupien myöntämistä koskevia unionin ja Sveitsin sääntöjä sovelletaan syrjimättömästi, erityisesti kun on kyse aiemman oleskelun viiden vuoden vähimmäiskestosta.

Nykyistä suojalauseketta mukautetaan ja yhdenmukaistetaan institutionaalisen pöytäkirjan kanssa. Se voidaan ottaa käyttöön tapauksessa, jossa sopimuksen soveltamisesta aiheutuu vakavia taloudellisia tai sosiaalisia ongelmia. Jos osapuolet eivät löydä asianmukaista yhteistä ratkaisua tilanteen korjaamiseksi, osapuoli, joka vetoaa vakaviin taloudellisiin ongelmiin, voi viedä asian välitysoikeuteen. Se voi toteuttaa suojatoimenpiteitä vain, jos välitysoikeus katsoo, että tilanne oikeuttaa niiden toteuttamisen.

Useissa sopimukseen liitetyissä yhteisissä julistuksissa selvennetään osapuolten yhteisymmärrystä tietyistä määräyksistä. Ne koskevat esimerkiksi henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien oikeuksien väärinkäytön ehkäisemistä ja torjumista, työn vastaanottamiseen liittyviä ilmoitusmenettelyitä ja tehokkaita valvontajärjestelmiä, mukaan lukien Sveitsin kaksinkertainen täytäntöönpanojärjestelmä palvelujen tarjonnan alalla.

Sopimuksen mukaan Sveitsillä on pääsy seuraaviin tietojärjestelmiin ja se osallistuu niiden rahoitukseen vakimuotoisten rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti:

- työnvälityspalvelujen eurooppalainen verkosto (Eures), sellaisena kuin se on perustettuna asetuksella (EU) 2016/589⁶,
- sosiaaliturvatietojen sähköinen vaihtojärjestelmä (EESSI), sellaisena kuin se on perustettuna asetuksella (EY) N:o 883/2004 ja asetuksella (EY) N:o 987/2009⁷,
- moduulit, jotka sisältyvät sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään (IMI), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) N:o 1024/2012⁸, ja koskevat työntekijöiden lähettämistä, palveluja, ammattipätevyyttä, eurooppalaista ammattikorttia, säänneltyjä ammatteja ja yhteistä digitaalista palveluväylää.

Osallistuminen Eures-alustaan edistää työvoiman liikkuvuutta, helpottaa avointen työpaikkojen ja työnhakijaprofiilien vaihtoa ja takaa korkeatasoisen kohtaannon eri kielten ja kansallisten olosuhteiden välillä, myös eurooppalaisen taito-, osaamis-, tutkinto- ja ammattiluokituksen (ESCO) käytön kautta.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/589, annettu 13 päivänä huhtikuuta 2016, työnvälityspalvelujen eurooppalaisesta verkostosta (Eures), liikkuvuuspalvelujen tarjoamisesta työntekijöille ja työmarkkinoiden yhdentymisen tiivistämisestä ja asetusten (EU) N:o 492/2011 ja (EU) N:o 1296/2013 muuttamisesta (EUVL L 107, 22.4.2016, s. 1).

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta (EUVL L 166, 30.4.2004, s. 1) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 987/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä (EUVL L 284, 30.10.2009, s. 1).

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2012, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä ja komission päätöksen 2008/49/EY kumoamisesta (EUVL L 316, 14.11.2012, s. 1).

Olemassa olevia rahoitusjärjestelyjä sovelletaan edelleen Sveitsin rahoitusosuuteen sosiaaliturvan keskinäiseen tietojärjestelmään (MISSOC), johon sillä on jo pääsy.

Lentoliikennesopimus

Ajantasaistetussa lentoliikennesopimuksessa määrätään, että Sveitsi yhdenmukaistaa dynaamisesti lainsäädäntönsä voimassa olevien ja tulevien unionin säädösten kanssa lentoliikenteen alalla.

Lentoliikennesopimuksen muutospöytäkirjalla ei muuteta sopimuksen tavoitteita. Sillä tehdään vain vähäisiä muutoksia sopimuksen päätekstiin ja liitteeseen. Merkittävin niistä on kabotaasioikeuksien keskinäinen vaihto (joka antaa asianomaisille lentoyhtiöille mahdollisuuden lentää kahden paikan välillä jäsenvaltion tai Sveitsin alueella) osapuolten välillä.

Tietojärjestelmien osalta ei määrätä täydentävästä pääsystä. Nykyisiä rahoitusta koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, jotka koskevat Sveitsin osallistumista asetuksella (EU) 2018/1139⁹ perustetun Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston (EASA) toimintaan, sovelletaan edelleen. Nykyiset järjestelyt, jotka koskevat EASAn ja sen henkilöstön oikeuksia, erioikeuksia ja vapauksia, korvataan edellä mainitulla mallilla.

Sopimukseen liitetään valtioneuvostoa koskeva pöytäkirja, jota seuraa yhteinen julistus.

Maaliikennesopimus

Ajantasaistetun – kuten alkuperäisenkin – maaliikennesopimuksen perusteella Sveitsin on annettava kansallisia säännöksiä, joilla saavutetaan sama tulos, joka sopimuksen liitteessä luetelluilla unionin säädöksillä on määrä saavuttaa.

Ajantasaistetussa sopimuksessa selvennetään, että rautatieyhtiöt voivat harjoittaa rautateiden kansainvälistä henkilöliikennettä unionin ja Sveitsin välillä, mukaan lukien kansainvälinen kabotaasi, omalla vastuullaan. Muutospöytäkirjalla sisällytetään asiaa koskeva unionin lainsäädäntö sopimukseen, jolla taataan oikeus harjoittaa kansainvälistä rautateiden tavaraliikennettä unionissa ja Sveitsissä.

Sveitsi voi hyödyntää tiettyjä poikkeuksia. Sveitsi voi esimerkiksi priorisoida Sveitsin säännöllisen aikataulun mukaista rautatieliikennettä. Vastaavasti unioni tai sen jäsenvaltiot voivat pitää alueellaan ensisijaisena unionin yritysten harjoittamaa rautateiden henkilöliikennettä ja toissijaisena Sveitsin harjoittamaa Sveitsin säännöllisen aikataulun mukaista rautateiden kansainvälistä henkilöliikennettä. Sveitsillä on myös oikeus ottaa käyttöön kapasiteetinhallintavälineitä, joilla asetetaan vähimmäismäärä reittejä tunnissa tiettyntyyppiselle liikenteelle, mukaan lukien rahtiliikenne sekä alueellinen ja pitkän matkan henkilöliikenne, joka voi palvella myös kansainvälistä tarkoitusta. Lisäksi sillä on mahdollisuus velvoittaa henkilöliikenneyritykset osallistumaan Sveitsin yhtenäistettyyn lipunmyynti- ja hinnoittelujärjestelmään samalla kun yrityksille taataan hinnoitteluvapaus. Sveitsin toimivaltaiset viranomaiset voivat myös tehdä suoraan julkisia

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1139, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2018, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 2111/2005, (EY) N:o 1008/2008, (EU) N:o 996/2010, (EU) N:o 376/2014 ja direktiivien 2014/30/EU ja 2014/53/EU muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 552/2004, (EY) N:o 216/2008 ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 kumoamisesta (EUVL L 212, 22.8.2018, s. 1).

palvelunhankintasopimuksia rautatieliikenteen alalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta erityisiä edellytyksiä, joilla taataan, ettei unionin sisämarkkinoille unionin alueella aiheudu haittavaikutuksia.

Nykyinen Sveitsin järjestelmä, jossa maksuja sovelletaan raskaisiin tavaraliikenteen ajoneuvoihin, kuuluu dynaamiseen yhdenmukaistamiseen sovellettavan poikkeuksen piiriin, mutta sitä lähennetään unionin maksujen kantamista koskevaan järjestelmään.

Sveitsin vuorovaikutus asetuksella (EU) 2016/796¹⁰ perustetun Euroopan unionin rautatieviraston kanssa tapahtuu kolmantena maana. Sovellettavan unionin lainsäädännön mukaisesti Euroopan unionin rautatievirasto sopii asiaankuuluvien Sveitsin viranomaisten kanssa järjestelyistä sen täsmentämiseksi, minkäluonteisesti ja missä laajuudessa Sveitsi osallistuu viraston työhön, viraston hallintoneuvoston hyväksyttyä kyseiset järjestelyt.

Tietojärjestelmien osalta ei määrätä täydentävästä pääsystä. Nykyisiä rahoitusta koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä sovelletaan edelleen Sveitsin pääsyyn TACHOnet-viestijärjestelmään, joka vahvistetaan asetuksessa (EU) N:o 165/2014 ja komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2016/68¹¹.

Sopimukseen liitetään valtioneuvoston päätös, jota seuraa yhteinen julistus. Myös muutospöytäkirjaa seuraa yhteinen julistus.

Vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus

Ajantasaistetun vastavuoroista tunnustamista koskevan sopimuksen mukaan Sveitsin on annettava kansallisia säännöksiä, joilla saavutetaan tulos, joka on määrä saavuttaa sopimuksen liitteessä luetelluilla unionin säädöksillä. Jos sopimuksen soveltamisalaa laajennetaan tulevaisuudessa uusiin aloihin, myös näihin aloihin sovelletaan samaa lähestymistapaa.

Vastavuoroista tunnustamista koskevan sopimuksen muutospöytäkirjassa tehdään vain vähäisiä muutoksia sopimuksen varsinaiseen tekstiin ja liitteeseen. Niiden tavoitteena on määritellä paremmin sopimuksen tarkoitus ja soveltamisala, sovellettavat menettelyt ja osapuolten viranomaisten ja talouden toimijoiden rooli sekä osapuolten välinen yhteistyö.

Kaikilla sopimuksen liitteen 1 kattamilla aloilla Sveitsin on annettava lainsäädäntöä, jolla saavutetaan sama tulos kuin unionin säännöstellä, joka luetellaan kyseisessä liitteessä. Asiaa koskevia Sveitsin säännöksiä ei enää luetella liitteessä. Ainoa poikkeus tästä säännöstä on

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/796, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, Euroopan unionin rautatievirastosta ja asetuksen (EY) N:o 881/2004 kumoamisesta (EUVL L 138, 26.5.2016, s. 1).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 165/2014, annettu 4 päivänä helmikuuta 2014, tieliikenteessä käytettävistä ajopiirtureista, tieliikenteen valvontalaitteista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3821/85 kumoamisesta sekä tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 561/2006 muuttamisesta (EUVL L 60, 28.2.2014, s. 1) ja komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2016/68, annettu 21 päivänä tammikuuta 2016, sähköisten kuljettajakorttirekistereiden yhteenliittämisen edellyttämistä yhteisistä menettelyistä ja eritelmistä (EUVL L 15, 22.1.2016, s. 51), sellaisena kuin se on muutettuna 25 päivänä elokuuta 2017 annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2017/1503 (EUVL L 221, 26.8.2017, s. 10).

liitteessä 1 oleva 11 luku, jossa Sveitsin säännökset luetellaan myös jatkossa. Kyseessä on poikkeus, josta on sovittu direktiivin 2007/45/EY¹² osalta.

Sveitsin mahdollisuudet osallistua päätösten muotoiluun ovat tietyillä aloilla rajalliset. Se ei pääsääntöisesti ole mukana asiaankuuluvissa asiantuntijaryhmissä ja komiteamenettelyyn osallistuvissa komiteoissa, jotka käsittelevät lääkkeitä. Sillä ei myöskään ole pääsyä Euroopan lääkevirastoon. Lääkinnällisten laitteiden alalla Sveitsillä voi olla komiteoissa ja asiantuntijaryhmissä yksi tarkkailija.

Ajantasaistetun sopimuksen perusteella Sveitsillä on pääsy EudraGMDP-tietokantaan, joka vahvistetaan ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetussa direktiivissä 2004/27/EY¹³, ja se osallistuu kyseisen tietokannan rahoittamiseen.

Sähkö Sopimus

Sähkö sopimuksessa määrätään toimista, joilla Sveitsi toteuttaa dynaamisen yhdenmukaistamisen voimassa olevien ja tulevien unionin säädösten kanssa sähkön alalla.

Sähkö sopimuksen tarkoituksena on mahdollistaa Sveitsin pääsy unionin sähkön sisämarkkinoille. Sillä pyritään esimerkiksi vauhdittamaan rajatylittävää sähkökauppaa, takaamaan sähkömarkkinoiden eheys ja avoimuus sekä kaikkien sähkömarkkinatoimijoiden yhdenvertainen kohtelu, varmistamaan sähköverkkojen vakaus ja toimitusvarmuus sekä edistämään sähkön tuottamista uusiutuvista energialähteistä. Sopimuksessa määritellään sähkön sisämarkkinoihin sovellettavat säännöt ja käsitteet sekä siirto- ja jakeluverkonhaltijoiden kaltaisten toimijoiden tehtävät ja vastuualueet. Siinä määrätään myös siirtymäjärjestelystä, joka koskee sellaisia olemassa olevia pitkäaikaisia kapasiteettivaroja rajayhdysjohdoille Sveitsin rajalla, jotka eivät ole unionin säännösten mukaisia.

Kun on kyse ympäristönsuojelusta sähköalalla, Sveitsillä on velvollisuus antaa tai pitää voimassa Sveitsin lainsäädännössä säännöksiä, joilla varmistetaan vähintään sama suojelun taso kuin asiaa koskevassa unionin säännöstössä. Tällaiset säännökset eivät saa muodostaa estettä sellaisten unionista peräisin olevien tavaroiden ja palvelujen vapaalle pääsulle Sveitsin markkinoille, jotka täyttävät asiaa koskevassa unionin säännöstössä asetetut vaatimukset. Dynaamisen mukauttamisen velvoitteeseen sovelletaan poikkeusta, joka sallii Sveitsin toteuttaa tarvittavia, oikeasuhteisia ja vääristämättömiä toimenpiteitä sähkön toimitusvarmuuden varmistamiseksi. Sveitsi voi luoda ja ottaa käyttöön sähköreservejä sopimuksen kanssa yhteensopivassa laajuudessa.

Sopimuksen perusteella Sveitsi osallistuu asetuksella (EU) 2019/942¹⁴ perustetun Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) toimintaan ja rahoittamiseen. Sopimukseen sisältyy vakimuotoinen lisäys ACERin ja sen henkilöstön oikeuksista, erioikeuksista ja vapauksista. Sveitsillä on myös pääsy unionin tietokantaan, joka

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/45/EY, annettu 5 päivänä syyskuuta 2007, valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismääristä sekä neuvoston direktiivien 75/106/ETY ja 80/232/ETY kumoamisesta ja neuvoston direktiivin 76/211/ETY muuttamisesta (EUVL L 247, 21.9.2007, s. 17).

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/27/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin 2001/83/EY muuttamisesta (EUVL L 136, 30.4.2004, s. 34).

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/942, annettu 5 päivänä kesäkuuta 2019, Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston perustamisesta (EUVL L 158, 14.6.2019, s. 22).

on perustettu uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetulla direktiivillä (EU) 2018/2001¹⁵ ja jonka rahoittamiseen se osallistuu vakio- ja muotoisten rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

Sopimukseen sisältyy valtiontukimääräyksiä, ja siihen liitetään yhteinen julistus.

Pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta

Pöytäkirjassa yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta määrätään dynaamisesta yhdenmukaistamisesta ja samanaikaisesta soveltamisesta Sveitsissä koko sen unionin säännösten laajuudelta, joka liittyy elintarvikeketjuun.

Voimassa olevasta maataloustuotteiden kauppaa koskevasta sopimuksesta poistetaan terveyttä ja kasvinsuojelua koskevat liitteet. Näitä aihealueita käsitellään jatkossa pöytäkirjassa yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta. Näiden liitteiden vuoksi maataloustuotteiden kauppaa koskeva sopimus luokitellaan nykyisessä muodossaan sopimukseksi sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu.

Maataloustuotteiden kauppaa koskevaa sopimusta täydentävä pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta on kuitenkin edelleen kytköksissä kyseiseen sopimukseen siten, että sopimuksen tai pöytäkirjan voimassaolon päättyessä myös toisen välineen voimassaolo päättyy automaattisesti.

Pöytäkirjalla perustetaan yhteinen elintarviketurvallisuusalue, joka kattaa kaikki elintarvikeketjun ulottuvuudet. Sen tavoitteena on esimerkiksi lisätä elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuutta, varmistaa ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden korkea taso, torjua mikrobilääkeresistenssiä sekä parantaa eläinten suojelua ja edistää eläinten hyvinvointia koskevia tiukkoja vaatimuksia.

Pöytäkirjaan yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta sisältyy – koko elintarvikeketjua koskevan unionin säännösten kaikkien säädösten dynaamisen yhdenmukaistamisen ohella – Sveitsin velvoite soveltaa väliaikaisesti muita kuin lainsäätämisyhteistyössä hyväksyttäviä säädöksiä, jotka perustuvat sovellettavaan johdettuun oikeuteen, siitä päivästä alkaen, jona tällaisia muita kuin lainsäätämisyhteistyössä hyväksyttäviä säädöksiä aletaan soveltaa unionissa, siihen päivään saakka, jona sekakomitea tekee päätöksen tällaisten säädösten sisällyttämisestä, jotta voidaan taata niiden samanaikainen soveltaminen yhteisellä elintarviketurvallisuusalueella kauttaaltaan.

Poikkeukset dynaamisen mukauttamisen velvoitteeseen sallivat Sveitsin tietyin edellytyksin pitää voimassa kansalliset säännökset, jotka koskevat muuntogeenisiä organismeja ja eläinten hyvinvointia. Lisäksi Sveitsi voi säilyttää tuontitoimenpiteensä, jotka koskevat sellaisten nautojen lihaa, joiden kasvun edistämiseen on mahdollisesti käytetty hormoneja, edellyttäen että tällaista nautanlihaa ei siirretä unioniin.

Tapauksessa, jossa osapuoli ei noudata välitysoikeuden päätöstä, on mahdollista toteuttaa korvaavia toimenpiteitä joko yhteistä elintarviketurvallisuusaluetta koskevan pöytäkirjan tai minkä tahansa muun sellaisen sopimuksen perusteella, joka liittyy sisämarkkinoihin, joihin Sveitsi osallistuu, taikka maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen perusteella.

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82).

Sveitsin olisi voitava valmistella siirtymistä nykyisestä vastaavuuteen perustuvasta järjestelmästä sellaiseen järjestelmään, joka perustuu periaatteeseen, jonka mukaan sen alueella sovelletaan unionin säännöstöä samanaikaisesti. Sen vuoksi pöytäkirjassa yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta määrätään, että maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen nykyisillä terveyttä ja kasvinsuojelua koskevilla liitteillä on edelleen oikeusvaikutuksia enintään 24 kuukauden pituisen siirtymäkauden ajan. Tämän kauden päätyttyä kaikkia yhteistä elintarviketurvallisuusaluetta koskevan pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan täysimääräisesti.

Pöytäkirjassa määrätään Sveitsin pääsystä Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaiseen (EFSA), joka on perustettu asetuksella (EY) N:o 178/2002¹⁶, ja siihen vakiomuotoinen lisäys EFSA:n ja sen henkilöstön oikeuksista, erioikeuksista ja vapauksista. Pöytäkirjassa määrätään myös Sveitsin rahoitusosuudesta edellä mainittujen vakiomuotoisten rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti EFSA:n ja seuraavien tietojärjestelmien rahoittamiseen:

- EUROPHYT-portaali, sellaisena kuin se on vahvistettuna komission direktiivissä 94/3/EY¹⁷,
- elintarvikkeita ja rehuja koskeva nopea hälytysjärjestelmä (RASFF), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EY) N:o 178/2002¹⁸,
- terveys- ja kasvinsuojeluserifioinnin alusta (TRACES), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) 2017/625¹⁹, ja
- eläintautien tietojärjestelmä (ADIS), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) 2020/2002²⁰.

¹⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002, annettu 28 päivänä tammikuuta 2002, elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä (EYVL L 31, 1.2.2002, s. 1).

¹⁷ Komission direktiivi 94/3/EY, annettu 21 päivänä tammikuuta 1994, kolmannelle maasta tulevan välittömästi kasvien terveyttä uhkaavan lähetyksen tai haitallisen organismin pysäyttämistä koskevasta ilmoitusmenettelystä (EYVL L 32, 5.2.1994, s. 37).

¹⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002, annettu 28 päivänä tammikuuta 2002, elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä (EYVL L 31, 1.2.2002, s. 1).

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2017, virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta (EUVL L 95, 7.4.2017, s. 1).

²⁰ Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2020/2002, annettu 7 päivänä joulukuuta 2020, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 soveltamissäännöistä siltä osin kuin on kyse luetteloiduista taudeista ilmoittamisesta ja raportoinnista unionissa, unionin seuranta- ja hävittämisohjelmien sekä taudista vapaan aseman tunnustamista koskevien hakemusten toimittamis- ja raportointimuodoista ja -menettelyistä sekä sähköisestä tietojärjestelmästä (EUVL L 412, 8.12.2020, s. 1).

Sopimus maataloustuotteiden kaupasta

Kun erityisellä muutospöytäkirjalla käyttöön otettavat maataloustuotteiden kauppaa koskevaan sopimukseen tehtävät muutokset tulevat voimaan, maataloustuotteiden kauppaa koskevaa sopimusta ei enää pidetä sopimuksena sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu.

Sen jälkeen kun maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen terveyttä ja kasvinsuojelua koskevat liitteet on poistettu, muutetun sopimuksen soveltamisala sekä jäljellä olevat liitteet rajoittuvat kauppaan liittyviin näkökohtiin. Vastaavasti unionin säännösten yhdenmukaisen tulkinnan ja soveltamisen käsitteet, Euroopan unionin tuomioistuimen rooli, dynaaminen yhdenmukaistaminen ja valtioneuvoston säännöt eivät ole merkityksellisiä tässä yhteydessä. Näin ollen tässä sopimuksessa määrätty institutionaalinen kehys eroaa siitä kehyksestä, joka sisältyy pöytäkirjaan yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta.

Muutospöytäkirjalla päivitetään riitojenratkaisumekanismeja unionin ja Sveitsin kauppasopimuksissa vakiintuneen käytännön mukaisesti. Sovellettava riitojenratkaisumenettely perustuu siihen mekanismiin, joka sisältyy sopimukseen sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu. Sopimuksella on myös sisämarkkinoihin liittyvien sopimusten kanssa yhteisiä välitysoikeusmääräyksiä. Euroopan unionin tuomioistuimelle ei anneta roolia riitojenratkaisun yhteydessä. Jos osapuoli ei noudata välitysoikeuden päätöstä, korvaavia toimenpiteitä voidaan toteuttaa joko maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen tai yhteistä elintarviketurvallisuusaluetta koskevan pöytäkirjan perusteella, ei kuitenkaan sellaisten muiden sopimusten perusteella, jotka liittyvät sisämarkkinoihin, joihin Sveitsi osallistuu.

Yhteistyösopimukset terveyden, koheesion, unionin ohjelmien ja avaruuden aloilla

Terveysasioita koskeva sopimus

Terveysasioita koskevalla sopimuksella pyritään vahvistamaan EU:n ja Sveitsin yhteistyötä rajatylittävien vakavien terveysuhkien osalta nivomalla Sveitsi osaksi asiaankuuluvia mekanismeja ja elimiä.

Kyseessä ei ole sopimus sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu. Terveysasioita koskevassa sopimuksessa sovelletaan kuitenkin edellä mainittuja täysin samanlaisia institutionaalisia määräyksiä *analogisesti*, ja siihen sisältyy velvoite toteuttaa dynaaminen yhdenmukaistaminen asiaa koskevan unionin säännösten kanssa.

Sopimukseen sisältyy joukko välitysoikeusmääräyksiä, jotka ovat samoja kuin sopimuksissa sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, ja koskevat muun muassa Euroopan unionin tuomioistuimen roolia. Riitatapauksissa voidaan toteuttaa korvaavia toimenpiteitä mahdollisen epätasapainon korjaamiseksi joko terveysasioita koskevan sopimuksen tai unionin ohjelmia koskevan sopimuksen terveysasioita koskevan osatekijän (EU4Health) perusteella.

Sopimuksessa määrätään Sveitsin pääsystä Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskukseen (ECDC), joka on perustettu asetuksella (EY) N:o 851/2004²¹, ja Sveitsin rahoitusosuudesta ECDC:hen vakiomuotoisten rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti.

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 851/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen perustamisesta (EUVL L 142, 30.4.2004).

Sopimukseen sisältyy vakiomuotoinen lisäys ECDC:n ja sen henkilöstön oikeuksista, erioikeuksista ja vapauksista.

Asetuksessa (EU) 2022/2371²² vahvistetun varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmän osalta Sveitsin rahoitusosuus nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa on osa sen rahoitusosuutta ECDC:n ja EU4Health-ohjelman rahoittamiseen. Jos varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmä rahoitetaan seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa eri lähteistä, edellä mainittuja yksityiskohtaisia sääntöjä sovelletaan Sveitsin rahoitusosuuteen varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmään.

Koheesiosopimus

Koheesiosopimus ei ole sopimus sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu.

Koheesiosopimus muodostaa perustan Sveitsin säännölliselle rahoitusosuudelle taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen unionissa täydennyksenä unionin ja jäsenvaltioiden toimenpiteille koheesioalalla.

Sopimuksessa vahvistetaan parametrit ja säännöt Sveitsin rahoitusosuuden määrittämiseksi. Rahoitusosuuskaudet määritellään sovellettavan unionin monivuotisen rahoituskehyksen mukaisesti. Ensimmäisen rahoitusosuuskauden on määrä alkaa 1. tammikuuta 2030 ja päättyä 31. joulukuuta 2036. Sitä täydennetään kertaluonteisella ylimääräisellä rahoitussitoumuksella, joka kattaa vuoden 2024 lopun ja vuoden 2029 lopun välisen ajan.

Kunkin rahoitusosuuskauden alussa osapuolten on tehtävä yhteisymmärryspöytäkirja, jossa kuvataan aihealueet, joilla Sveitsin rahoitusosuutta voidaan käyttää kyseisellä kaudella. Niitä ovat esimerkiksi osallistava inhimillinen ja sosiaalinen kehitys, kestävä ja osallistava talouskehitys, vihreä siirtymä, demokratia ja osallistuminen sekä muuttoliike.

Yhteisymmärryspöytäkirjassa olisi esitettävä myös rahoitusosuuden määrä, joka on määritetty sopimuksessa vahvistettujen sääntöjen perusteella. Sveitsin rahoitusosuutta ei siirretä unionin talousarvioon.

Yhteisymmärryspöytäkirja muodostaa perustan Sveitsin ja edunsaajajäsenvaltioiden välisille maakohtaisille täytäntöönpanosopimuksille. Kyseisissä sopimuksissa täsmennetään maakohtaiset määrärahat ja niiden jakautuminen aihealueittain, tukitoimenpiteet, hallinnointi- ja valvontarakenteet ja sovellettavat ehdot sekä toimivaltaiset viranomaiset kyseessä olevassa jäsenvaltiossa.

Sopimuksen riitojenratkaisumekanismeilla on paitsi yhteneväisyyksiä myös eroavaisuuksia sen mekanismin kanssa, joka sisältyy sopimukseen sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu. Sopimuksella on sisämarkkinoihin liittyvien sopimusten kanssa erityisesti yhteisiä välitysoikeusmääräyksiä. Siinä ei kuitenkaan anneta roolia Euroopan unionin tuomioistuimelle. Riitatapauksissa voidaan toteuttaa korvaavia toimenpiteitä mahdollisen epätasapainon korjaamiseksi joko koheesiosopimuksen tai minkä tahansa koheesiosopimuksessa luetellun sopimuksen perusteella.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2022/2371, annettu 23 päivänä marraskuuta 2022, rajatylittävistä vakavista terveysuhkista ja päätöksen N:o 1082/2013/EU kumoamisesta (EUVL L 314, 6.12.2022, s. 26).

Unionin ohjelmia koskeva sopimus

Unionin ohjelmia koskevassa sopimuksessa vahvistetaan oikeudellinen kehys Sveitsin osallistumiselle unionin ohjelmiin. Siinä vahvistetaan yksittäisiä ohjelmia ja niiden hallintokustannuksia koskevien rahoitusosuuksien laskemista koskevat edellytykset ja taataan unionin oikeudet, jotta voidaan varmistaa moitteeton varainhoito ja suojata unionin taloudellisia etuja. Sopimuksessa vahvistetaan edellytykset, jotka koskevat kyseisten unionin ohjelmien toteutukseen osallistuvien henkilöiden liikkuvuutta. Sopimukseen sisältyy myös määräyksiä Sveitsin unionin ohjelmiin osallistumisen keskeyttämisestä ja sopimuksen irtisanomisesta.

Sopimuksessa määrätään sen väliaikaisesta soveltamisesta takautuvasti 1. tammikuuta 2025 alkaen, jos se allekirjoitetaan ennen 15. päivää marraskuuta 2025, jotta yhteistyö sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla voidaan aloittaa kullekin ohjelmalle määrättyinä päivinä. Sveitsin osallistuminen EU4Health-ohjelmaan kytkeytyy terveysasioita koskevan sopimuksen voimaantulopäivään.

Pöytäkirjassa I vahvistetaan edellytykset Sveitsin assosioitumiselle seuraaviin unionin ohjelmiin:

- *Horisontti Eurooppa -puiteohjelma*²³ eli unionin keskeinen tutkimuksen ja innovoinnin rahoitusohjelma (2021–2027) kokonaisuudessaan 1. tammikuuta 2025 alkaen
- *Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelma*²⁴, joka täydentää Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa ja kuuluu Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan, 1. tammikuuta 2025 alkaen
- unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma *Erasmus+*²⁵ 1. tammikuuta 2027 alkaen
- Kaikki *Digitaalinen Eurooppa -ohjelman* osat, lukuun ottamatta niitä, jotka koskevat kyberturvallisuutta ja puolijohteita, 1. tammikuuta 2025 alkaen. Tällä unionin ohjelmalla pyritään kuroma umpeen kuilua digiteknologian tutkimuksen ja markkinoille saattamisen välillä.

Pöytäkirja II kattaa Sveitsin osallistumisen neuvoston päätöksellä 2007/198/Euratom²⁶ perustetun ITERistä ja fuusioenergian kehittämisestä vastaavan eurooppalaisen yhteisyrityksen (F4E) toimintaan.

Pöytäkirjassa III määrätään Sveitsin assosioitumisesta EU4Health-ohjelman²⁷ erityisiin osiin, terveysasioita koskevan sopimuksen kattamaan kriisivalmiuteen. Sveitsi osallistuu

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/695, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman ”Horisontti Eurooppa” perustamisesta, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä asetusten (EU) N:o 1290/2013 ja (EU) N:o 1291/2013 kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 1).

²⁴ Neuvoston asetus (Euratom) 2021/765, annettu 10 päivänä toukokuuta 2021, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaa ”Horisontti Eurooppa” täydentävän Euroopan atomienergiayhteisön tutkimus- ja koulutusohjelman perustamisesta vuosiksi 2021–2025 sekä asetuksen (Euratom) 2018/1563 kumoamisesta (EUVL L 167I, 12.5.2021, s. 81).

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/817, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, unionin koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelman Erasmus+ perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1288/2013 kumoamisesta (EUVL L 189, 28.5.2021, s. 1).

²⁶ Neuvoston päätös 2007/198/Euratom, tehty 27 päivänä maaliskuuta 2007, eurooppalaisen yhteisyrityksen perustamisesta ITERiä ja fuusioenergian kehittämistä varten sekä etujen myöntämisestä perustettavalle yhteisyritykselle (EUVL L 90, 30.3.2007, s. 58).

EU4Health-ohjelmaan 1. tammikuuta alkaen sitä vuotta seuraavana vuonna, jona terveysasioita koskeva sopimus tulee voimaan, EU4Health-ohjelman jäljellä olevan keston ajan tai monivuotisen rahoituskehysten 2021–2027 loppuun saakka sen mukaan, kumpi on lyhyempi.

Avaruushjelmavirastoa koskeva sopimus

Avaruushjelmavirastoa koskeva sopimus ei ole sopimus sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu. Siinä esitetään edellytykset, joiden täyttyessä Sveitsillä on oikeus osallistua asetuksella (EU) 2021/696²⁸ perustetun Euroopan unionin avaruushjelmaviraston (EUSPA) toimintaan. Sopimus perustuu vuonna 2014 tehtyyn EU:n ja Sveitsin väliseen eurooppalaisia satelliittinavigointiohjelmia koskevaan sopimukseen²⁹. Avaruushjelmavirastoa koskevassa sopimuksessa määrätään, että osapuolet soveltavat sitä väliaikaisesti sen allekirjoittamisen jälkeen.

Sopimuksessa vahvistetaan Sveitsin rahoitusosuus EUSPAan. Toiminnallinen osuus ja osallistumismaksut lasketaan samalla jakoperusteella, joka vahvistetaan sopimuksissa sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu vuodesta 2028 alkaen. Riippuen siitä, mistä päivästä alkaen sopimusta sovelletaan väliaikaisesti, toiminnallinen osuus, jonka perusteella osallistumismaksut lasketaan, on suuruudeltaan 2 prosenttia vuonna 2026 ja 3 prosenttia vuonna 2027. Vuodesta 2028 alkaen prosenttiosuus on sama kuin muissa sopimuksissa, joissa määrätään Sveitsin osallistumisesta virastojen toimintaan, eli 4 prosenttia.

Sopimus sallii Sveitsin osallistua myös avaruushjelman muihin osiin, jotka menevät pidemmälle kuin Galileo-ohjelma ja Euroopan geostationaarinen navigointilisäjärjestelmä (EGNOS), jotka vahvistetaan vuoden 2014 sopimuksessa, jos unionin ohjelmia koskevan sopimuksen pöytäkirjassa niin määrätään.

Sopimus sisältää vakiomuotoisen lisäyksen, joka koskee EUSPAn ja sen henkilöstön oikeuksia, vapauksia ja erioikeuksia.

Pöytäkirja parlamentaarista yhteistyöstä

Pöytäkirjalla parlamentaarista yhteistyöstä perustetaan parlamentaarinen sekavaliokunta, joka toimii Euroopan parlamentin ja Sveitsin liittokokouksen jäsenten välisenä vuoropuhelu- ja keskustelufoorumina. Parlamentaarinen sekavaliokunta pyrkii edistämään keskinäistä ymmärtämystä ja pohdintaa EU:n ja Sveitsin välisestä laajasta suhteesta, myös sen mahdollisesta kehittämisestä edelleen. Parlamentaarille sekavaliokunnalle ilmoitetaan säännöllisesti kaikista päätöksistä ja suosituksista, joita millä tahansa laajaan pakettiin kuuluvalla sopimuksella perustetut sekakomiteat ovat hyväksyneet. Parlamentaarinen sekavaliokunta voi pyytää kaikkia merkityksellisiä tietoja minkä tahansa laajaan pakettiin kuuluvan sopimuksen täytäntöönpanosta. Se voi myös antaa osapuolille suosituksia.

²⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/522, annettu 24 päivänä maaliskuuta 2021, unionin terveysalan toimintaohjelman (EU4Health) perustamisesta kaudeksi 2021–2027 ja asetuksen (EU) N:o 282/2014 kumoamisesta (EUVL L 107, 26.3.2021, s. 1).

²⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/696, annettu 28 päivänä huhtikuuta 2021, unionin avaruushjelman ja Euroopan unionin avaruushjelmaviraston perustamisesta sekä asetusten (EU) N:o 912/2010, (EU) N:o 1285/2013 ja (EU) N:o 377/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU kumoamisesta (EUVL L 170, 12.5.2021, s. 69).

²⁹ Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välinen eurooppalaisia satelliittinavigointiohjelmia koskeva yhteistyösopimus (EUVL L 15, 20.1.2014, s. 3).

Yhteinen julistus korkean tason vuoropuhelun käynnistämisestä unionin ja Sveitsin välillä

Perustettavan korkean tason vuoropuhelun avulla pyritään

- edistämään keskinäistä ymmärtämystä ja yhteistyötä neuvotellun laajan kahdenvälisen paketin osalta sekä kahdenvälisten suhteiden mahdollista kehittämistä edelleen,
- keskustelemaan yhteistä etua koskevista kysymyksistä, erityisesti Sveitsin osallistumisesta sisämarkkinoihin ja mahdollisuuksista vahvistaa kumppanuutta, sekä
- arvioimaan laajan kahdenvälisen paketin täytäntöönpanoa, sekakomiteoiden työtä ja kahdenvälisten suhteiden mahdollista kehittämistä edelleen.

Sopimusten tekstit ja ilmoitukset

Sopimusten ja pöytäkirjojen tekstit toimitetaan neuvostolle yhdessä tämän ehdotuksen kanssa. Eri sopimuksiin tai pöytäkirjoihin liitettyjen yhteisten julistusten tekstit toimitetaan yhdessä tämän ehdotuksen kanssa. Samaan aikaan toimitetaan myös yhteinen julistus, joka koskee korkean tason vuoropuhelun käynnistämistä unionin ja Sveitsin välillä, ja kaksi Sveitsin yksipuolista julistusta, joista toinen liittyy henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevaan sopimukseen ja toinen terveysasioita koskevaan sopimukseen.

Perussopimusten mukaisesti komission tehtävänä on antaa unionin puolesta sopimuksissa ja pöytäkirjoissa määrätyt ilmoitukset osoitukseksi siitä, että unioni sitoutuu noudattamaan kyseisiä välineitä.

Taulukko 1: Yleiskatsaus institutionaaliin ja muihin määräyksiin, jotka ovat yhteisiä sopimuksille sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, ja terveysasioita koskevalle sopimukselle

Sopimuksen määräykset	Täysin samanlaiset määräykset
Yleiset määräykset	– Sopimuksen institutionaaliset tavoitteet ja/tai tarkoitus – Sopimuksen luonne ja pöytäkirjojen suhde sopimukseen (voimassa olevan sopimuksen tapauksessa)
Sopimuksen yhdenmukaistaminen EU:n säädösten kanssa	– Sekakomitean velvollisuus sisällyttää sopimukseen uusia säädöksiä, jotka kuuluvat sopimuksen soveltamisalaan – Osallistuminen säädöksen laatimiseen (”päästösten muotoilu”) ja säädösten sisällyttäminen sopimukseen – Perustuslaillisten velvoitteiden täyttäminen Sveitsissä
Sopimuksen tulkinta ja soveltaminen	– Yhdenmukainen tulkinta, tehokas ja sopusointuinen soveltaminen sekä yksinoikeusperiaatteet – Menettely tulkintaan tai soveltamiseen liittyvissä ongelmatapauksissa, korvaavat toimenpiteet ja lainkäyttöalueiden välinen yhteistyö
Muut määräykset	– Sekakomitea – Sveitsin rahoitusosuus niiden virastojen ja tietojärjestelmien rahoitukseen, joihin sillä on pääsy – Tietojen käsittely – Unionin säädöksissä olevat viittaukset seuraaviin: jäsenvaltioiden alueet ja kansalaiset, säädösten voimaantulo ja täytäntöönpano, osoitus, jäsenvaltioiden oikeudet ja velvollisuudet
Loppumääräykset	– Voimaantulo ja täytäntöönpano – Muutokset ja irtisanominen
Liite Sveitsin rahoitusosuuden täytäntöönpanosta	– Luettelo toiminnoista, elimistä ja tietojärjestelmistä – Maksuehdot – Siirtymäjärjestelyt (tarvittaessa)
Välitysoikeutta koskeva liite/lisäys	– Välitysoikeuden kirjaamo- ja sihteeripalvelut – Riitojenratkaisumenettelyn aloittaminen – Välitysoikeuden kokoonpano – Välitysmenettelyt – Välitysoikeuden päätökset

Virastojen erioikeuksia ja vapauksia koskeva lisäys	– Viraston tilojen, rakennusten ja arkistojen loukkaamattomuus – Verovapautus varoille ja tuloille sekä tavaroille ja palveluille, jotka on tarkoitettu viralliseen käyttöön – Kirjeenvaihdon ja viestinnän diplomaattiasema – Henkilöstösääntöjen soveltamisalaan kuuluvien virkamiesten erioikeudet, vapaudet, verotus ja sosiaaliturva
---	--

Taulukko 2: Valtiontukimääräykset, jotka ovat yhteiset sähkösopimukselle sekä lentoliikenne- ja maaliikennesopimusten valtiontukupöytäkirjoille

Valtiontukupöytäkirjan osa/luku tai liitteet	Täysin samanlaiset määräykset
Päätteksti	– Valtiontukiin liittyvät tavoitteet – Pöytäkirjan suhde voimassa olevaan sopimukseen (voimassa olevan sopimuksen tapauksessa) – Sopimuksen kanssa yhteensopimaton ja yhteensopiva valtiontuki sekä voimassa oleva tuki – Valvonta, avoimuus, yhteistyötä koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja kuuleminen – Säädösten sisällyttäminen osaksi lainsäädäntöä – Ratifiointi ja voimaantulo, muutokset ja irtisanominen
Poikkeuksia ja selvennyksiä koskeva liite	– Sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kanssa yhteensopivat toimenpiteet
Liite unionissa sovellettavista yleisistä ja alakohtaisista säädöksistä	– Kaikkiin aloihin sovellettavissa olevat yleiset säännöt, joita täydennetään alakohtaisilla säännöillä, jotka koskevat tiettyä kyseessä olevan sopimuksen kattamaa alaa

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

laajan sopimuspaketin tekemisestä kahdenvälisen suhteiden lujittamiseksi, syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 217 artiklan yhdessä sen 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan i alakohdan, 7 kohdan ja 8 kohdan toisen alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän¹,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) [päivämäärä] annetun neuvoston päätöksen [...] ² mukaisesti Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin allekirjoitettiin [päivämäärä] sillä varauksella, että sen tekeminen saatetaan myöhemmin päätökseen. Sopimuksen väliaikainen soveltaminen aloitettiin [päivämäärä] ja sitä jatketaan sopimuksen voimaantuloon saakka.
- (2) [päivämäärä] annetun neuvoston päätöksen [...] ³ mukaisesti laaja sopimuspaketti allekirjoitettiin [päivämäärä] sillä varauksella, että se tehdään myöhemmin. Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä tehtävän Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen väliaikainen soveltaminen aloitettiin [päivämäärä] ja sitä jatketaan sopimuksen voimaantuloon saakka.
- (3) Neuvosto antoi 12 päivänä maaliskuuta 2024⁴ komissiolle luvan aloittaa Sveitsin valaliiton, jäljempänä myös 'Sveitsi', kanssa neuvottelut laajasta toimenpidepaketista, joka liittyy kahdenvälisiin suhteisiin Sveitsin kanssa ja koostuu sisämarkkinoita

¹ [Hyväksyntä] on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [...], [...], s. [XXX].

² Neuvoston päätös (EU) .../... Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävän Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta.

³ Neuvoston päätös (EU) .../... [laajan sopimuspaketin allekirjoittamisesta kahdenvälisen suhteiden lujittamiseksi, syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa sekä Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä tehtävän sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta.

⁴ Neuvoston päätös (EU, Euratom) 2024/995, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2024, luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Sveitsin valaliiton kanssa sisämarkkinoita koskevien Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen sopimusten institutionaalisista määräyksistä, Sveitsin valaliiton unionin ohjelmiin osallistumista koskevasta sopimuksesta ja sopimuksesta, joka muodostaa perustan Sveitsin valaliiton pysyväälle rahoitusosuudelle unionin koheesiota varten (EUVL L, 2024/995, 26.3.2024).

koskevien unionin ja Sveitsin välisten sopimusten⁵ institutionaalisista ja valtioneuvoston määräyksistä ja tietyistä tarvittavista mukautuksista, Sveitsin osallistumista unionin ohjelmiin koskevasta sopimuksesta sekä sopimuksesta, joka muodostaa perustan Sveitsin pysyväälle rahoitusosuudelle alueiden välisten taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämistä varten. Neuvosto oli antanut komissiolle myös luvan aloittaa Sveitsin kanssa neuvottelut uusista sähköä, terveysasioita ja elintarviketurvallisuutta koskevista sopimuksista, Sveitsin osallistumisesta unionin avaruushjelma- ja rautatievirastojen toimintaan sekä Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen muuttamisesta kabotaasin mahdollistamiseksi.

- (4) Komissio on neuvotellut unionin puolesta laajan sopimuspaketin. Siihen sisältyvät sisämarkkinoita, joihin Sveitsi osallistuu, koskevien Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisten voimassa olevien sopimusten pöytäkirjat institutionaalisista ja valtioneuvoston määräyksistä ja muutoksista, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen voimassa olevan maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus sähköstä, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus terveysasioista, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa, Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä sekä Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen pöytäkirja parlamentaarisesta yhteistyöstä.
- (5) Institutionaalisissa pöytäkirjoissa vahvistetaan sekakomitean velvollisuus sisällyttää sopimuksiin kaikki niiden soveltamisalaan kuuluvat unionin oikeuden säädökset ja määräykset, joilla varmistetaan, että kyseessä olevat säännöt sitovat Sveitsiä. Niillä varmistetaan kaikkien niiden sopimusten yhdenmukainen tulkinta ja soveltaminen, jotka liittyvät sisämarkkinoihin, joihin Sveitsi osallistuu, ja unionin oikeuden käsitteiden – jos niitä käytetään kyseisten sopimusten soveltamisen yhteydessä – tulkinta ja soveltaminen Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti. Institutionaalisissa pöytäkirjoissa vahvistetaan tehokas mekanismi välitysmenettelyyn perustuvalle riitojenratkaisulle, mukaan lukien kaikkien tapauksesta johtuvien unionin oikeutta koskevien kysymysten saattaminen Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Välitysoikeuden päätöksen noudattamatta jättämisen tapauksessa voidaan toteuttaa oikeasuhteisia korvaavia toimenpiteitä asianomaisen sopimuksen tai minkä tahansa sellaisen sopimuksen perusteella, joka liittyy sisämarkkinoihin, joihin Sveitsi osallistuu.
- (6) Tarvittavat sisällölliset muutokset tehdään voimassa olevien sopimusten muutospöytäkirjoilla uuden institutionaalisen kehyksen mukaisesti. Lisäksi

⁵ Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus rautateiden ja maanteiden tavaraj ja henkilöliikenteestä, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus lentoliikenteestä, Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus maataloustuotteiden kaupasta. Kaikki sopimukset on allekirjoitettu 21. kesäkuuta 1999 (EYVL L 114, 30.4.2002, s. 1).

lentoliikennesopimuksen muutospöytäkirjassa määrätään kabotaasioikeuksien vastavuoroisesta vaihdosta.

- (7) Voimassa olevien lentoliikenne- ja maaliikennesopimusten valtioneuvostonpöytäkirjoilla taataan tasapuoliset toimintaedellytykset Sveitsin osallistumiselle sisämarkkinoille kyseisten sopimusten kattamilla aloilla. Sveitsi soveltaa aineellisia ja menettelyllisiä sääntöjä, myös valvonta- ja lainvalvontamekanismeja, jotka vastaavat unionissa sovellettavia sääntöjä.
- (8) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen muutospöytäkirjalla päivitetään sopimuksen riitojenratkaisumekanismeja sen vakiintuneen käytännön mukaisesti, jota noudatetaan unionin kauppasopimuksissa.
- (9) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen erillisellä pöytäkirjalla luodaan yhteinen elintarviketurvallisuusalue, joka kattaa kaikki elintarvikeketjun ulottuvuudet. Pöytäkirja sisältää institutionaaliset määräykset, jotka ovat yhteisiä kaikille sopimuksille sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu.
- (10) Uudessa Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisessä sähkönsopimuksessa vahvistetaan säännöt ja edellytykset, joiden mukaisesti Sveitsi voi osallistua sähkön sisämarkkinoihin. Sopimus sisältää institutionaaliset määräykset, jotka ovat yhteisiä kaikille sopimuksille sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, sekä valtioneuvostonpöytäkirjoja, jotka ovat lähes samat kuin lento- ja maaliikenteen alalla sovellettavat säännöt.
- (11) Uudella Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisellä terveysasioita koskevalla sopimuksella pyritään tiivistämään unionin ja Sveitsin välistä yhteistyötä rajatylittävien vakavien terveysuhkien osalta. Siinä sovelletaan analogisesti institutionaalisia määräyksiä, jotka ovat yhteisiä sopimuksille sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu. Tämä sopimus liittyy Sveitsin osallistumiseen unionin terveysalan toimintaohjelmaan, jäljempänä 'EU4Health-ohjelma'.
- (12) Uudessa Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisessä sopimuksessa Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa vahvistetaan oikeusperusta ja parametrit Sveitsin säännölliselle rahoitusosuudelle taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen unionissa laajan paketin puitteissa. Sopimukseen sisältyy riitojenratkaisumekanismi. Jos välitysoikeuden päätöstä ei noudateta, oikeasuhteisia korvaavia toimenpiteitä voidaan toteuttaa minkä tahansa sellaisen sopimuksen perusteella, jota paketti koskee.
- (13) Uusi Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin sallii Sveitsin osallistua useisiin kolmansien maiden assosiaation mahdollistaviin unionin ohjelmiin eli Horisontti Eurooppa -ohjelmaan, Euratomin tutkimus- ja koulutusohjelmaan, ITER/F4E-yhteisyritykseen (Fusion for Energy), Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan, Erasmus+ -ohjelmaan sekä EU4Health-ohjelmaan.
- (14) Uudessa Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisessä sopimuksessa Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruusohjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä vahvistetaan edellytykset, joiden nojalla Sveitsi voi osallistua viraston työhön.

- (15) Eri institutionaalisissa pöytäkirjoissa ja uusissa sopimuksissa olevilla täysin samanlaisilla määräyksillä varmistetaan Sveitsin rahoitusosuus niiden tietojärjestelmien ja virastojen kustannuksiin, joihin se osallistuu.
- (16) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisellä pöytäkirja parlamentaarisesta yhteistyöstä perustetaan parlamentaarinen sekavaliokunta, joka toimii Euroopan parlamentin ja Sveitsin liittokokouksen jäsenten välisenä vuoropuhelu- ja keskustelufoorumina. Tavoitteena on edistää keskinäistä ymmärtämystä ja pohdintaa EU:n ja Sveitsin välisestä laajasta suhteesta, myös sen mahdollisesta kehittämisestä edelleen.
- (17) Niiden huomattavien muutosten vuoksi, jotka tehdään neuvoston ja komission päätöksen 2002/309/EY, Euratom⁶ soveltamisalaan kuuluviin sopimuksiin, kyseisen päätöksen 2–6 artikla ja neuvoston päätösten 2011/51/EU⁷ ja 2011/738/EU⁸ 3 artikla olisi kumottava ja korvattava tällä päätöksellä, jossa vahvistetaan johdonmukaiset ja kattavat säännöt asiaankuuluvien sopimusten soveltamisesta ja täytäntöönpanosta unionissa.
- (18) On aiheellista määritellä yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat unionin edustusta niissä sekakomiteoissa ja muissa elimissä, jotka perustetaan tämän päätöksen kohteena olevilla sopimuksilla ja pöytäkirjoilla.
- (19) SEUT-sopimuksen 218 artiklan 7 kohdan mukaisesti on aiheellista valtuuttaa Euroopan komissio hyväksymään unionin puolesta joukko tarkasti määriteltyjä muutoksia, jotka koskevat tämän päätöksen kohteena olevia sopimuksia ja pöytäkirjoja ja jotka on määrä hyväksyä yksinkertaistetussa menettelyssä tai elimessä, joka on perustettu jollakin asiaankuuluvista sopimuksista tai pöytäkirjoista, jos kyseisissä sopimuksissa tai pöytäkirjoissa niin määrätään. Kaikki muut päätökset, jotka on määrä tehdä elimessä, joka on perustettu jollakin asiaankuuluvista sopimuksista tai pöytäkirjoista, ja joilla on oikeusvaikutuksia, olisi hyväksyttävä unionin puolesta SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohdan mukaisesti.
- (20) Tässä yhteydessä on tarpeen vahvistaa järjestelyt, joiden mukaisesti päätetään kannoista, jotka otetaan unionin puolesta sekakomiteoissa ja muissa elimissä, jotka on perustettu sopimuksilla ja pöytäkirjalla sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, sekä Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton sopimuksella terveysasioista. Näin voidaan taata, että säädökset, jotka unioni on antanut kyseisten sopimusten ja pöytäkirjan kattamilla aloilla, sisällytetään kyseisiin sopimuksiin ja pöytäkirjaan mahdollisimman pian sen niiden hyväksymisen ja Sveitsille toimittamisen jälkeen, jotta voidaan varmistaa kyseisten säädösten samanaikainen soveltaminen unionissa ja Sveitsissä.
- (21) Lisäksi jotta unioni voisi toteuttaa nopeita ja tehokkaita toimia etujensa suojaamiseksi tämän päätöksen kohteena olevien sopimusten ja pöytäkirjojen mukaisesti, on

⁶ Neuvoston ja, tiede- ja teknologiayhteistyötä koskevan sopimuksen osalta, komission päätös 2002/309/EY, Euratom, tehty 4. huhtikuuta 2002, seitsemän sopimuksen tekemisestä Sveitsin valaliiton kanssa (EYVL L 114, 30.4.2002, s. 1).

⁷ Neuvoston päätös 2011/51/EU, annettu 18 päivänä tammikuuta 2011, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevan, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimusta maataloustuotteiden kaupasta muuttavan sopimuksen allekirjoittamisesta (EUVL L 25, 18.1.2011, s. 3).

⁸ Neuvoston päätös 2011/738/EU, annettu 20 päivänä lokakuuta 2011, Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen suojaa koskevan, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimusta maataloustuotteiden kaupasta muuttavan sopimuksen tekemisestä (EUVL L 297, 16.11.2011, s. 1).

aiheellista valtuuttaa Euroopan komissio hyväksymään päätöksiä, joilla keskeytetään sopimusten ja pöytäkirjojen soveltaminen korvaavien, suojaavien, tasapainottavien, lykkäävien ja kriisitoimenpiteiden avulla niiden edellytysten mukaisesti, jotka vahvistetaan sopimusten ja pöytäkirjojen vastaavissa määräyksissä.

- (22) Kun on kyse Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksesta maataloustuotteiden kaupasta, tiettyjen sopimuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömien toimenpiteiden olisi myös jatkossa oltava Euroopan komission hyväksymiä.
- (23) Tämän päätöksen kohteena olevat sopimukset ja pöytäkirjat muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden ja luovat rakenteen lujitetulle ja kattavalle kumppanuudelle monilla perussopimuksiin kuuluvilla aloilla oikeuksien ja velvollisuuksien asianmukaisen tasapainon pohjalta. Näiden sopimusten ja pöytäkirjojen tekemistä koskevan päätöksen olisi siten perustuttava aineelliseen oikeusperustaan, josta määrätään Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa sellaisen assosiaation perustamista varten, johon liittyy vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityisiä menettelyitä.
- (24) Sveitsin valaliiton osallistumista unionin ohjelmiin koskevan Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen tekemiseen sovelletaan erillistä menettelyä niiden asioiden osalta, jotka kuuluvat Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen, jäljempänä 'Euratomin perustamissopimus', soveltamisalaan.
- (25) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton yhteinen julistus korkean tason vuoropuhelun käynnistämisestä laajasta kahdenvälisestä paketista sekä Euroopan unionin ja Sveitsin kahdenvälisen suhteiden mahdollisesta kehittämisestä edelleen allekirjoitettiin unionin puolesta [päivämäärä].
- (26) Tämän päätöksen kohteena olevat sopimukset ja pöytäkirjat sekä kyseisiin sopimuksiin ja pöytäkirjoihin liitettävät yhteiset julistukset olisi hyväksyttävä,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 Artikla

- 1. Hyväksytään seuraavat sopimukset ja pöytäkirjat:
 - (a) henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja⁹;
 - (b) henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja¹⁰;
 - (c) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen muutospöytäkirja¹¹;
 - (d) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja¹²;

⁹ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹⁰ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹¹ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹² Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

- (e) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton lentoliikennettä koskevan sopimuksen valtioneuvoston päätös¹³;
- (f) rautateiden ja maanteiden tavaraj- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja¹⁴;
- (g) rautateiden ja maanteiden tavaraj- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja
- (h) rautateiden ja maanteiden tavaraj- ja henkilöliikenteestä tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen valtioneuvoston päätös¹⁵;
- (i) vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen muutospöytäkirja¹⁶;
- (j) vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen sopimuksen institutionaalinen pöytäkirja¹⁷;
- (k) maataloustuotteiden kaupasta tehdyn Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimuksen muutospöytäkirja¹⁸;
- (l) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta¹⁹;
- (m) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sähköä koskeva sopimus²⁰;
- (n) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen terveysasioita koskeva sopimus²¹;
- (o) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa²²;
- (p) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta Euroopan unionin avaruusohjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä²³;
- (q) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen parlamentaarista yhteistyötä koskeva pöytäkirja²⁴.

2. Hyväksytään Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin muissa kuin Euratomin perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa²⁵.

¹³ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹⁴ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹⁵ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹⁶ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹⁷ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹⁸ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

¹⁹ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

²⁰ Sopimuksen teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

²¹ Sopimuksen teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

²² Sopimuksen teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

²³ Sopimuksen teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

²⁴ Pöytäkirjan teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

²⁵ Sopimuksen teksti on julkaistu virallisessa lehdessä L [XXX].

2 Artikla

1. Hyväksytään yhteinen julistus korkean tason vuoropuhelun käynnistämisestä laajasta kahdenvälisestä paketista sekä Euroopan unionin ja Sveitsin kahdenvälisten suhteiden mahdollisesta kehittämisestä edelleen²⁶.
2. Hyväksytään seuraavat yhteiset julistukset, jotka liitetään tämän päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin ja pöytäkirjoihin:
 - (a) seuraavat yhteiset julistukset²⁷, jotka liitetään tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun muutospöytäkirjaan:
 - yhteinen julistus unionin kansalaisuudesta;
 - yhteinen julistus direktiivissä 2004/38/EY myönnettyjen oikeuksien väärinkäytön ehkäisemisestä ja torjumisesta;
 - yhteinen julistus sosiaaliavustuksen epäämisestä ja oleskelun päättämisestä ennen pysyvän oleskeluoikeuden saamista;
 - yhteinen julistus työn vastaanottoa koskevasta ilmoituksesta;
 - yhteinen julistus tutkintojen tunnustamista koskevasta yleissopimuksesta;
 - yhteinen julistus avoimista työpaikoista;
 - yhteinen julistus yhteisistä tavoitteista, jotka koskevat vapautta tarjota palveluja enintään 90 työpäivän ajan ja joilla varmistetaan lähetettyjen työntekijöiden oikeudet;
 - yhteinen julistus tehokkaista valvontajärjestelmistä mukaan lukien Sveitsin kaksinkertainen täytäntöönpanojärjestelmä;
 - yhteinen julistus periaatteesta ”sama palkka samasta työstä samassa paikassa” ja oikeasuhteisesta ja asianmukaisesta lähetettyjen työntekijöiden suojelutasosta;
 - yhteinen julistus Sveitsin osallistumisesta Euroopan työviranomaisen toimintaan;
 - yhteinen julistus rajatyöntekijöiden ilmoitusluontoisesta rekisteröintijärjestelmästä;
 - yhteinen julistus kahden EU-säädöksen sisällyttämisestä sopimuksen liitteeseen I;
 - (b) tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun valtioneuvostonpöytäkirjaan liitettävä yhteinen julistus²⁸;
 - (c) tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun muutospöytäkirjaan liitettävä yhteinen julistus²⁹;
 - (d) tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettuun valtioneuvostonpöytäkirjaan liitettävä yhteinen julistus³⁰;

²⁶ Julistus on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

²⁷ Julistukset on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

²⁸ Julistus on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

²⁹ Julistus on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

³⁰ Julistus on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

- (e) tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan m alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen liitettävä yhteinen julistus³¹.
3. Neuvosto panee merkille seuraavat Sveitsin julistukset:
- (a) tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuun muutospöytäkirjaan liitettävä Sveitsin julistus itsenäisten ammatinharjoittajien osalta toteutettavista toimenpiteistä työhön liittyvää lyhytaikaista oleskelua koskevan ilmoitusmenettelyn yhteydessä³²;
 - (b) tämän päätöksen 1 artiklan 1 kohdan n alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen liitettävä Sveitsin valaliiton julistus institutionaalisten osatekijöiden sisällyttämisestä soveltuvien osin terveysasioita koskevaan sopimukseen³³.

3 Artikla

1. Komissio edustaa unionia yhteiskomiteoissa sekä kaikissa muissa yhteisissä elimissä, jotka on perustettu seuraavien sopimusten ja pöytäkirjan mukaisesti:
- (a) Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton sopimus henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta;
 - (b) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus lentoliikenteestä;
 - (c) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus rautateiden ja maanteiden tavara- ja henkilöliikenteestä;
 - (d) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta;
 - (e) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus maataloustuotteiden kaupasta;
 - (f) Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen maataloustuotteiden kauppaa koskevan sopimuksen pöytäkirja yhteisestä elintarviketurvallisuusalueesta;
 - (g) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton sopimus sähköstä;
 - (h) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton sopimus terveysasioista;
 - (i) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton sopimus Sveitsin säännöllisestä rahoitusosuudesta taloudellisten ja sosiaalisten erojen vähentämiseen Euroopan unionissa;
 - (j) Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin;
 - (k) Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välinen sopimus Sveitsin valaliiton osallistumisesta Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä.
2. Kun komissio edustaa unionia 1 kohdassa tarkoitetuilla sopimuksilla ja pöytäkirjalla perustetuissa elimissä, se ilmoittaa neuvostolle hyvissä ajoin kokouksissa käydyistä keskusteluista ja niiden tuloksista sekä kokouksissa hyväksytyistä säädöksistä.

³¹ Julistus on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

³² Julistus on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

³³ Julistus on julkaistu virallisessa lehdessä EUVL L [XXX].

3. Kukin jäsenvaltio voi lähettää yhden edustajan komission edustajan mukana osana unionin valtuuskuntaa niiden sekakomiteoiden kokouksiin, jotka on perustettu 1 kohdassa tarkoitetuilla sopimuksilla ja pöytäkirjalla.

4 Artikla

1. Komissio valtuutetaan hyväksymään unionin kanta 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla sopimuksilla ja pöytäkirjalla perustetuissa sekakomiteoissa seuraaviin päätöksiin:
- (a) päätökset, joissa vahvistetaan arkaluonteisten turvallisuusluokittelemattomien tietojen käsittelyohjeet;
 - (b) päätökset, joilla perustetaan työryhmiä tai asiantuntijaryhmiä seuraavien kohtien mukaisesti:
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 14 artiklan 7 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 21 artiklan 8 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 51 artiklan 7 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 10 artiklan 7 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 6 artiklan 7 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen pöytäkirjan 11 artiklan 8 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 25 artiklan 8 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 19 artiklan 7 kohta;
 - (c) päätökset, joilla unionin säädökset sisällytetään sopimuksiin, sanotun kuitenkin rajoittamatta tarvittavia teknisiä mukautuksia, seuraavien mukaisesti:
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen sopimusten institutionaalisten pöytäkirjojen 5 artiklan 4 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen pöytäkirjan 13 artiklan 4 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 27 artiklan 4 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 6 artiklan 4 kohta;
 - (d) päätökset, joissa vahvistetaan luettelo muista komiteoista ja elimistä, joihin Sveitsin asiantuntijat osallistuvat, jos se on tarpeen sopimusten tai pöytäkirjojen moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, seuraavien määräysten mukaisesti:

- tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen sopimusten institutionaalisten pöytäkirjojen 4 artiklan 4 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen pöytäkirjan 12 artiklan 4 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 26 artiklan 4 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettujen sopimuksen 5 artiklan 4 kohta;
- (e) päätökset, joilla hyväksytään henkilötietojen suojaa, salassapitovelvollisuutta ja luottamuksellisuuden oikeutettuja etuja koskevat säännöt, joita pysyvän välitystuomioistuimen kansainvälisen toimiston on noudatettava, kun se julkistaa välitysoikeuden päätökset, seuraavien sopimusten tai pöytäkirjojen IV.2 artiklan 4 kohdan mukaisesti:
- tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen sopimusten institutionaalisten pöytäkirjojen lisäykset;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen pöytäkirjan lisäys, joka koskee välitysoikeutta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e, g, h ja i alakohdassa tarkoitettujen sopimusten pöytäkirjat, jotka koskevat välitysoikeutta;
- (f) päätökset, joilla hyväksytään ja ajantasaistetaan luettelo päivittäisestä korvauksesta sekä enimmäis- ja vähimmäistunneista, joiden osalta välitystuomarit voivat saada palkkion, seuraavien sopimusten tai pöytäkirjojen VI.6 artiklan 2 kohdan mukaisesti:
- tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen sopimusten institutionaalisten pöytäkirjojen lisäykset, jotka koskevat välitysoikeutta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettujen pöytäkirjan lisäys, joka koskee välitysoikeutta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e, g, h ja i alakohdassa tarkoitettujen sopimusten pöytäkirjat, jotka koskevat välitysoikeutta;
- (g) seuraavat päätökset, jotka perustuvat tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen:
- päätökset, joissa eritellään raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen luokkiin sovellettavat maksut ja määritetään sopimuksen 40 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen maksujen painotettu keskiarvo sopimuksen 40 artiklan 2 ja 5 kohdan mukaisesti;
 - päätökset, joilla tarkistetaan ja ajantasaistetaan sopimuksen 40 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen maksujen enimmäismääriä, sopimuksen 42 artiklan 2 kohdan mukaisesti;
 - päätökset, joissa määritetään hallinnolliset menettelyt, joilla säännellään Alppien alueen maantie- ja rautatieliikenteen sekä yhdistettyjen kuljetusten seurantakeskuksen toimintaa, sekä kunkin osapuolen rahoitusosuus mainitun toiminnan rahoittamiseen sopimuksen 45 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti;

- päätökset, jotka tehdään sopimuksen 46 artiklan 2 ja 4 kohdan nojalla;
 - päätökset, jotka liittyvät yhteisesti sovittaviin suojatoimenpiteisiin tapauksessa, jossa Alppien kautta kulkevissa liikennevirroissa esiintyy vakavia häiriöitä, jotka vaarantavat sopimuksen 30 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen, sopimuksen 47 artiklan mukaisesti;
 - päätökset, joilla muutetaan sopimuksen liitteitä 5, 6, 8 ja 9, sopimuksen 55 artiklan 3 kohdan mukaisesti;
 - päätökset, joissa määritetään menettely, joka koskee toimivaltaisten viranomaisten välistä tietojen välittämistä liikenteenharjoittajista, jotka tarjoavat tällaista satunnaista kansainvälistä linja-autoliikennettä, sopimuksen liitteessä 7 olevan 1 artiklan 2.3 kohdan mukaisesti;
 - päätökset, jotka koskevat lupien myöntämistä kansainvälisen linja-autoliikenteen harjoittamiselle tilanteissa, joita kuvataan sopimuksen liitteessä 7 olevassa 4 artiklassa, liitteessä olevan 4 artiklan 4 ja 7 kohdan mukaisesti;
- (h) seuraavat päätökset, jotka perustuvat tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen:
- päätökset, joissa vahvistetaan menettely sopimuksen 7 ja 8 artiklassa määrättyjen tarkastusten suorittamiseksi, sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan d alakohdan ensimmäisen ja toisen luetelmakohdan mukaisesti;
 - päätökset, jotka koskevat vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hyväksynnän tunnustamista tai pysyvää peruuttamista, jos se on kiistetty sopimuksen 8 artiklan nojalla, sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan e alakohdan kolmannen ja neljännen luetelmakohdan mukaisesti;
 - päätökset, joissa vahvistetaan menettely yhteisille tarkastuksille, jotka koskevat nimettyjä elimiä ja sopimuksen liitteessä 4 olevassa 2 artiklassa määrättyjen edellytysten noudattamista, liitteessä olevan 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti;
- (i) päätökset, jotka perustuvat tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen, kun on kyse
- asioista, jotka liittyvät sopimuksen liitteisiin 7–10 ja 12 ja sen lisäyksiin;
 - asioista, jotka liittyvät sopimuksen liitteisiin 4–6 ja 11 siirtymäkaudella, jota tarkoitetaan tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitetun pöytäkirjan 32 artiklassa;
- (j) päätökset, joissa vahvistetaan tarkoituksenmukaiset ratkaisut komission ja Sveitsin toimivaltaisten viranomaisten sekä asiaankuuluvien elinten välistä suoraa tietojenvaihtoa varten aloilla, joilla tarvitaan nopeaa tiedonsiirtoa, seuraavien kohtien mukaisesti:
- tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitetun sopimuksen liitteessä 1 olevan 2 artiklan 2 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitetun sopimuksen 40 artiklan 3 kohta ja 41 artiklan 2 kohta.

2. Kun on kyse muista kuin tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista päätöksistä, joilla on oikeudellisia vaikutuksia ja jotka ovat 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla

sopimuksilla tai pöytäkirjalla perustettujen sekakomiteoiden hyväksymiä, unionin puolesta otettava kanta vahvistetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklan 9 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.

5 Artikla

1. Komissio tekee kaikki unionin päätökset, jotka koskevat seuraavien toimenpiteiden toteuttamista:
 - (a) korvaavat toimenpiteet, jotka toteutetaan tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitettujen välineiden virheellisen soveltamisen johdosta, jotta voidaan korjata epätasapaino seuraavien kohtien ja artiklojen mukaisesti:
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen sopimusten institutionaalisten pöytäkirjojen 11 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitetun pöytäkirjan 21 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitetun sopimuksen 33 artikla;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitetun sopimuksen 16 artikla; tai
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan i alakohdassa tarkoitetun sopimuksen 17 artikla;
 - (b) tasapainottavat ja väliaikaiset tasapainottavat toimenpiteet tapauksessa, jossa Sveitsin tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun sopimuksen nojalla toteuttamat suojatoimenpiteet, joiden tarkoituksena on korjata sopimuksen soveltamisesta johtuvia vakavia taloudellisia tai sosiaalisia vaikeuksia, ovat aiheuttaneet epätasapainon sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille, sopimuksen 14 a artiklan 3 ja 5 kohdan mukaisesti;
 - (c) seuraavat toimenpiteet, jotka perustuvat tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun sopimukseen:
 - yksipuoliset suojatoimenpiteet, joilla korotetaan ajoneuvoihin sovellettavia maksuja tapauksessa, jossa Alppien kautta kulkevissa maantieliikennevirroissa esiintyy ongelmia ja unionin rautatiekapasiteetin käyttö on vajaata, kun pyrkimyksenä on parantaa rautatieliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten kilpailukykyä maantieliikenteeseen nähden, sopimuksen 46 artiklan mukaisesti;
 - yhteisesti sovittavat suojatoimenpiteet tapauksessa, jossa Alppien kautta kulkevissa liikennevirroissa esiintyy vakavia häiriöitä, jotka vaarantavat sopimuksen 30 artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen, sopimuksen 47 artiklan mukaisesti;
 - kriisitoimenpiteet, joiden tarkoituksena on palauttaa Alppien kautta kulkevat liikennevirrat ja ylläpitää niitä, kun on kyse tapauksista, joissa kyseisissä liikennevirroissa on vakavia häiriöitä, jotka johtuvat ylivoimaisesta esteestä, sopimuksen 48 artiklan mukaisesti;
 - (d) suojatoimenpiteet tapauksessa, jossa tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun sopimuksen liitteiden 1, 2 ja 3 soveltamisen yhteydessä Sveitsistä peräisin olevien maataloustuotteiden tuonti aiheuttaa tai uhkaa

aiheuttaa vakavan häiriön unionin yhteisille maatalousmarkkinoille, sopimuksen 10 artiklan mukaisesti;

- (e) väliaikaiset suojatoimenpiteet tapauksessa, jossa se, että Sveitsi ei täytä tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun sopimuksen liitteiden 7–10 mukaisia velvoitteitaan, uhkaa vaarantaa ihmisten terveyden tai heikentää petostentorjuntatoimenpiteiden tehokkuutta sopimuksen liitteessä 7 olevan 26 artiklan, liitteessä 8 olevan 16 artiklan, liitteessä 9 olevan 9 artiklan ja liitteessä 10 olevan 5 artiklan mukaisesti;
- (f) toimenpiteet, joilla keskeytetään tai päätetään Sveitsin osallistuminen unionin ohjelmiin tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitetun sopimuksen 19 artiklan mukaisesti;
- (g) toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä unionin elintarviketurvallisuusalueen eheyden varmistamiseksi, tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitetun pöytäkirjan 15 artiklan 3 kohdan mukaisesti;
- (h) toimenpiteet, joilla keskeytetään Sveitsin osallistuminen unionin virastojen toimintaan, tietojärjestelmiin ja muihin lueteltuihin toimiin, joihin Sveitsillä on pääsy, seuraavien kohtien mukaisesti:
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettujen institutionaalisten pöytäkirjojen 13 artiklan 2 kohta;
 - tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f, g ja h alakohdassa tarkoitettujen sopimusten 9 artiklan 2 kohta ja 49 artiklan 2 kohta sekä pöytäkirjan 25 artiklan 2 kohta.

2. Edellä 1 kohdan a–f alakohdassa tarkoitettujen päätösten tapauksessa komissio kuulee Euroopan parlamenttia ja neuvostoa ennen päätösten tekemistä. Komissio voi asian kiireellisyydestä riippuen asettaa määräajan, jonka kuluessa neuvosto ja Euroopan parlamentti voivat antaa lausuntonsa.

6 Artikla

1. Komissio toteuttaa tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun sopimuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömät toimenpiteet, kun on kyse
 - sopimuksen liitteissä 2 ja 3 vahvistettujen tariffimyönnytysten täytäntöönpanosta sekä yhdistetyn nimikkeistön ja Taric-koodien muutosten edellyttämistä muutoksista ja teknisistä mukautuksista;
 - sopimuksen liitteessä 7 olevan III osaston, liitteessä 8 olevan 14 artiklan, liitteen 9 ja liitteen 10 sekä liitteessä 12 olevien 3, 13 ja 15 artiklan täytäntöönpanosta.
2. Tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitetun pöytäkirjan 32 artiklassa tarkoitetun siirtymäkauden aikana komissio toteuttaa toimenpiteet, jotka ovat välttämättömät tämän päätöksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun sopimuksen liitteiden 4–6 ja 11 täytäntöönpanon kannalta.

7 Artikla

1. Kumotaan päätöksen 2002/309/EY, Euratom 2–6 artikla.
2. Kumotaan päätöksen 2011/51/EU 3 artikla ja päätöksen 2011/738/EU 3 artikla.

8 Artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

**SÄÄDÖSEHDOTUKSEEN LIITTYVÄ RAHOITUSTA JA DIGITAALISIA
VAIKUTUKSIA KOSKEVA SELVITYS**

**”TULOT” – EHDOTUKSET, JOILLA ON VAIKUTUKSIA TALOUSARVION
TULOPUOLEEN**

I OSA: UNIONIN OHJELMAT

1. EHDOTUKSEN NIMI:

Ehdotus neuvoston päätökseksi laajan sopimuspaketin tekemisestä kahdenvälisen suhteen lujittamiseksi, syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa.

2. BUDJETTIKOHDAT:

I osassa esitetään yksityiskohtaisesti rahoitusvaikutukset, joita aiheutuu Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävästä Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisestä sopimuksesta, jäljempänä ”sopimus unionin ohjelmista”. II osassa esitetään yksityiskohtaisesti rahoitusvaikutukset, joita aiheutuu laajaan pakettiin sisältyvistä sopimuksista, joissa määrätään Sveitsin rahoitusosuudesta eri virastoihin ja tietojärjestelmiin.

• **Horisontti Eurooppa**

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 0 1 0 – Horisontti Eurooppa – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Talousarvioon kyseiseksi vuodeksi varattu määrä:

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- Koko momentti 01 01 01 (01 01 01 01, 01 01 01 02, 01 01 01 03, 01 01 01 11, 01 01 01 12, 01 01 01 13, 01 01 01 71, 01 01 01 72, 01 01 01 73, 01 01 01 74, 01 01 01 76)
- Koko momentti 01 02 01 (01 02 01 01, 01 02 01 02, 01 02 01 03)
- Koko momentti 01 02 02 (01 02 02 10, 01 02 02 11, 01 02 02 12, 01 02 02 20, 01 02 02 30, 01 02 02 31, 01 02 02 40, 01 02 02 41, 01 02 02 42, 01 02 02 43, 01 02 02 50, 01 02 02 51, 01 02 02 52, 01 02 02 53, 01 02 02 54, 01 02 02 60, 01 02 02 61, 01 02 02 70)
- Koko momentti 01 02 03 (01 02 03 01, 01 02 03 02, 01 02 03 03)
- Koko momentti 01 02 04 (01 02 04 01, 01 02 04 02)
- Momentti 01 02 05
- Budjettikohta 20 XX Euroopan komission hallintomenot

- **Erasmus+ -ohjelma**

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 0 1 0 – Erasmus+ – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Talousarvioon kyseiseksi vuodeksi varattu määrä:

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- Koko momentti Erasmus+ (Otsake 2: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201.xx, 07.010275)
- Erasmus+ (Otsake 6: 15.020102, 14.020150, 14.010175, 15.010175).
- Budjettikohta 20 XX Euroopan komission hallintomenot

- **EU4Health**

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- Osasto 6: Unionin politiikkoihin liittyvät tulot, maksut ja palautukset, luku 6 1: Koheesio, palautumiskyky ja arvot, momentti 6 1 1: Elpyminen ja palautumiskyky ja alamomentti 6113 EU4Health-ohjelma – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot kohdennetaan seuraaviin budjettikohtiin:

Budjettikohta	Osasto
06 01 05 73 – Otsake 2b	Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto — Rahoitusosuus EU4Health-ohjelmasta
06 01 05 01 – Otsake 2b	EU4Health-ohjelman tukimenot
06 06 01 – Otsake 2b	EU4Health-ohjelma
20 02 01 01– Otsake 7	Sopimussuhteiset toimihenkilöt
20 04 01– Otsake 7	Tietojärjestelmät

- **Digitaalinen Eurooppa**

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 0 2 2 – Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Talousarvioon kyseiseksi vuodeksi varattu määrä: 19 296 000

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

02 01 30 01	Digitaalinen Eurooppa -ohjelman tukimenot
02 01 30 73	Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto – Rahoitusosuus Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta
02 04 02 10	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Suurteholaskenta
02 04 03 00	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Tekoäly
02 04 04 00	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Osaaminen
02 04 05 01	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Käyttöönotto
02 04 05 02	Digitaalinen Eurooppa -ohjelma – Käyttöönotto/yhteentoimivuus
Budjettikohta 20.XX	Euroopan komission hallintomenot

3. RAHOITUSVAIKUTUKSET¹

- ☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia.
- ☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia menoihin, mutta sillä on rahoitusvaikutuksia tuloihin.
- ☒ Ehdotuksella on rahoitusvaikutuksia käyttötarkoitukseensa sidottuihin tuloihin.

Vaikutukset ovat seuraavat:

• Horisontti Eurooppa

miljoonaa euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin	XX kuukauden jakso alkaen pp/kk/vvvv (tarvittaessa)	Vuosi N (2025)
6 0 1 0	1 934,043	36 kk 1.1.2025 alkaen	636,724

Toteutuksen jälkeen			
Tulopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
6 0 1 0	636,724	640,836	656,483

¹ Kaikki tässä pääjaksossa mainitut vuosia 2026 ja 2027 koskevat luvut ovat suuntaa-antavia ja vastaavat tuoreimpia saatavilla olevia arvioita.

Menopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
Momentit 01 01 01; 01 02 01; 01 02 02; 01 02 03; 01 02 04; 01 02 05	621,194	622,171	631,234
20 XX	15,530	18,665	25,249

- Erasmus+ -ohjelma**

miljoonaa euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin	XX kuukauden jakso alkaen pp/kk/vvvv (tarvittaessa)	Vuosi N (2027)
6 0 1 0	181,1	12 kk 1.1.2027 alkaen	181,1

Tulopuolen budjettikohta	2027
6 0 1 0	181,1

Menopuolen budjettikohta	2027
Momentit: 07.030101, 07.030102, 07.0302, 07.0303, 07.010201, 07.010275	174,1
20 XX	7,0

- EU4Health**

miljoonaa euroa (yhden desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin ²	24 kk 1.1.2026 alkaen	Vuosi N
Momentti 6113	47,738 ³	1.1.2026 ⁴	31.12.2027

² Määrä on pääluokassa 4 määriteltyn kaavaan tai menetelmään perustuva arvio.

Tulopuolen budjettikohta	2026 ⁵	2027
Momentti 6113	23,869	23,869

miljoonaa euroa (yhden desimaalin tarkkuudella)

Menopuolen budjettikohta	Osasto	Vuoden 2026 määrärahat
06 01 05 73	Euroopan terveys- ja digitaaliasioiden toimeenpanovirasto — Rahoitusosuus EU4Health-ohjelmasta	0,684
06 01 05 01	EU4Health-ohjelman tukimenot	0,292
06 06 01	EU4Health-ohjelma	22,425
20 02 01 01	Sopimussuhteiset toimihenkilöt	0,234
20 04 01	Tietojärjestelmät	0,234

• Digitaalinen Eurooppa

miljoonaa euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin	XX kuukauden jakso alkaen pp/kk/vvvv (<i>tarvittaessa</i>)	Vuosi N (2025)
6 0 2 2	59,875	36 kk 1.1.2025 alkaen	19,296

Toteutuksen jälkeen			
Tulopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
6 0 2 2	19,296	18,793	21,786

³ Kokonaismäärä poikkeaa hieman seuraavassa taulukossa esitetystä kokonaismäärästä, koska vuotuiset määrät pyöristetään yhteen desimaaliin.

⁴ Sveitsi osallistuu EU4Health-ohjelmaan Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisen terveysasioita koskevan sopimuksen voimaantuloa seuraavan vuoden tammikuun 1 päivästä EU4Health-ohjelman jäljellä olevan keston ajan tai monivuotisen rahoituskehiksen 2021–2027 loppuun saakka sen mukaan, kumpi on lyhyempi.

⁵ Määrä perustuu EU4Health-työohjelmassa vuodeksi 2024 osoitettuihin kriisivalmiusmäärärahoihin.

Menopuolen budjettikohta	2025	2026	2027
Momentit	18,826	18,245	20,948
02 01 30			
02 04 02			
02 04 03			
02 04 04			
02 04 05			
20 XX	0,470	0,548	0,838

4. PETOSTENTORJUNTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 325 artiklassa edellytetään, että komissio torjuu unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavia petoksia ja laitonta toimintaa. Petosten ehkäiseminen ja havaitseminen on näin ollen kaikkien komission yksiköiden yleinen velvollisuus niiden päivittäisessä työssä, johon liittyy varojen käyttöä.

Unionin varoihin liittyvät petokset ja sääntöjenvastaisuudet vaikuttavat erityisen haitallisesti komission maineeseen ja unionin politiikkojen täytäntöönpanoon. Komission nykyinen petostentorjuntastrategia (CAFS) (COM(2019) 196) hyväksyttiin 29. huhtikuuta 2019, ja se korvaa vuoden 2011 strategian. Se on toimintapoliittinen asiakirja, jossa esitetään komission painopisteet petosten torjunnassa vuosien 2021–2027 monivuotinen rahoituskehys huomioon ottaen. Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian päätavoitteina on 1) parantaa edelleen ”ymmärrystä petosmalleista, petosten tekijöiden profileista ja systeemisistä haavoittuvuustekijöistä, jotka liittyvät EU:n talousarvioon kohdistuviin petoksiin” (tietojen keruu ja analysointi), ja 2) optimoida ”petostentorjunnan koordinointi, yhteistyö ja työnkulut erityisesti komission yksiköiden ja toimeenpanovirastojen keskuudessa” (koordinointi, yhteistyö ja prosessit). Strategiaan liittyy toimintasuunnitelma, jota tarkistettiin heinäkuussa 2023 ja jolla pyritään edeltäjänsä tavoin lujittamaan petosten torjunta kaikissa vaiheissa: ehkäiseminen, havaitseminen, tutkiminen ja korjaaminen.

Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian peruseriaatteen ja tavoitenormit ovat

- nollatoleranssi petoksille
- petostentorjunta sisäisen valvonnan olennaisena osana
- valvonnan kustannustehokkuus
- unionin henkilöstön ammatillinen luotettavuus ja pätevyys
- unionin varainkäytön avoimuus
- petosten ehkäisy ja erityisesti rahoitusohjelmiin liittyvien petosten ennaltaehkäisy
- tehokkaat tutkimusvalmiudet ja oikea-aikainen tiedonvaihto
- nopea korjaaminen (mukaan lukien petoksella saatujen varojen takaisinperintä ja oikeudelliset/hallinnolliset seuraamukset)

- hyvä yhteistyö sisäisten ja ulkoisten toimijoiden välillä, erityisesti unionin ja toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välillä ja kaikkien asianomaisten unionin toimielinten ja elinten osastojen kesken
- tehokas sisäinen ja ulkoinen viestintä petostentorjunnasta.

Unionin ohjelmia koskevan sopimuksen 11–14 artikla sisältää yksityiskohtaisia määräyksiä moitteettomasta varainhoidosta, johon sisältyy myös petostentorjuntatoimenpiteitä. Näitä toimenpiteitä on toteutettava monialaisesti unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi kaikissa unionin ohjelmissa tai toimissa, joihin sovelletaan tulevia pöytäkirjoja, jotka sekakomitea mahdollisesti hyväksyy unionin ohjelmia koskevan sopimuksen nojalla, jotta Sveitsin valaliitto voi assosioitua unionin joihinkin ohjelmiin tai toimiin. Niitä sovelletaan myös pöytäkirjoihin, koska pöytäkirjat ja liitteet ovat sopimuksen erottamaton osa.

Sopimuksen 11 ja 12 artiklassa määrätään erityisesti tarvittavista yksityiskohdista ja menettelyistä, jotta elimet (Euroopan komissio tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt, kuten Euroopan petostentorjuntavirasto OLAF, Euroopan tilintarkastustuomioistuimien tai Euroopan syyttäjänvirasto EPPO) voivat hoitaa tehtäviään sujuvasti unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi. Periaate pysyy samana unionin ohjelmia koskevan sopimuksen pöytäkirjojen kattamien ohjelmien tai toimien täytäntöönpanossa: unionin taloudellisia etuja on suojeltava oikeasuhteisilla toimenpiteillä, ja niihin kuuluvat toimenpiteet, jotka liittyvät sääntöjenvastaisuuksien, myös petosten, ehkäisemiseen, havaitsemiseen, korjaamiseen ja tutkimiseen, menetettyjen, aiheettomasti maksettujen tai epäasianmukaisesti käytettyjen varojen takaisinperintään ja tarvittaessa hallinnollisten seuraamusten määräämiseen.

Varainhoitoasetuksen mukaan unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat valtuudet ja varmistettava, että unionin varojen hoitamiseen osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet. Kuten unionin ohjelmia koskevan sopimuksen 11 artiklan 4 kohdassa nimenomaisesti määrätään, tarkastuksia voidaan tehdä myös pöytäkirjan soveltamisen keskeyttämisen tai unionin ohjelmia koskevan sopimuksen soveltamisen lopettamisen tai irtisanomisen jälkeen.

Unionin ohjelmia koskevassa sopimuksessa annetaan OLAFille mahdollisuus tehdä Sveitsin valaliiton alueella hallinnollisia tutkimuksia, mukaan lukien paikalla tehtävät tarkastukset ja todentamiset, joiden kohteena on asianomaisen rahoitus sopimuksen osapuolena oleva Sveitsin oikeussubjekti tai Sveitsin oikeussubjektin kolmas osapuoli, joka osallistuu sopimusperusteisesti rahoitus sopimuksen täytäntöönpanoon asianomaisen rahoitus sopimuksen ja muun sovellettavan sopimuksen mukaisesti ja siinä laajuudessa kuin niissä määrätään. Suorittaessaan tehtäviään Sveitsin valaliiton alueella Euroopan komissio ja OLAF noudattavat toiminnassaan Sveitsin lakia.

Tarkastuksia voivat suorittaa unionin, erityisesti Euroopan komission ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, toimihenkilöt tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt. Suorittaessaan tehtäviään Sveitsin valaliiton alueella Euroopan komissio tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt noudattavat toiminnassaan Sveitsin lakia.

Sveitsin viranomaiset tekevät sovellettavien kansainvälisen yhteistyön välineiden mukaisesti yhteistyötä niiden unionin tai jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa, joilla on toimivalta tutkia unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia ja nostaa niistä syytteitä, mukaan lukien kyseisten rikosten tekijöiden ja niihin osallisten asettaminen syytteeseen ja saattaminen tuomittaviksi. Sovellettavien kansainvälisen yhteistyön välineiden mukaisesti toimitettuihin pyyntöihin voi tapauksen mukaan sisältyä EPPOn tutkinta- tai syytetoimiin liittyviä pyyntöjä.

Tämä mahdollistaa yhteistyön EPPOn kanssa unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin 5 päivänä heinäkuuta 2017 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/1371 säädetyllä tavalla.

Lisäksi unionin ohjelmia koskevassa sopimuksessa määrätään tehokkaista mekanismeista, joilla varmistetaan komission päätösten täytäntöönpano Sveitsin valaliiton alueella.

5. MUUT HUOMAUTUKSET

Sveitsin valaliiton unionin ohjelmia varten maksaman rahoitusosuuden laskentamenetelmä määritellään sopimuksen 7 artiklassa rahoitusta koskevista edellytyksistä täydennettynä sopimuksen 8 ja 9 artiklalla ja rahoituksen toteuttamista koskevia määräyksiä koskevalla liitteellä I.

EU4Health-ohjelman osalta assosioituneen maan rahoitusosuuden arvioitu jakautuminen ohjelman eri budjettikohtiin perustuu kunkin budjettikohdan suhteelliseen osuuteen ohjelman määrärahoista unionin talousarviossa (C1-määrärahat, jotka perustuvat vuosien 2021–2027 rahoitussuunnitelmaan, mukaan lukien sakoista johtuva lisämaksu – monivuotista rahoituskehystä koskevan asetuksen 5 artikla). Assosioituneen maan rahoitusosuuden alustavalla määrällä katetaan myös hajautetun hallinnoinnin menoja (ulkopuolinen henkilöstö / muut hallintomenot).

II OSA: EUROOPAN UNIONIN AVARUUSOHJELMAVIRASTO

1. EHDOTUKSEN NIMI:

Ehdotus neuvoston päätökseksi laajan sopimuspaketin allekirjoittamisesta kahdenvälisten suhteiden lujittamiseksi, syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa.

2. BUDJETTIKOHDAT:

II osassa esitetään yksityiskohtaisesti rahoitusvaikutukset, joita aiheutuu Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruusohjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä tehtävästä Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välisestä sopimuksesta, jäljempänä 'sopimus'. I osassa esitetään yksityiskohtaisesti rahoitusvaikutukset, joita aiheutuu Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävästä Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisestä sopimuksesta. III osassa esitetään yksityiskohtaisesti rahoitusvaikutukset, joita aiheutuu muista laajaan pakettiin sisältyvistä sopimuksista, joissa määrätään Sveitsin rahoitusosuudesta eri virastoihin ja tietojärjestelmiin.

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- Momentti 04 10 01 – Euroopan unionin avaruusohjelmavirasto (EUSPA) – ulkoiset käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- Momentti 04 10 01 – Euroopan unionin avaruusohjelmavirasto (EUSPA) – hyväksytty talousarvio

3. RAHOITUSVAIKUTUKSET⁶

- ☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia.
- ☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia menoihin, mutta sillä on rahoitusvaikutuksia tuloihin.
- ☒ Ehdotuksella on rahoitusvaikutuksia käyttötarkoitukseensa sidottuihin tuloihin.

⁶ Kaikki tässä pääjaksossa mainitut vuosia 2026 ja 2027 koskevat luvut ovat suuntaa-antavia ja vastaavat tuoreimpia saatavilla olevia arvioita.

Vaikutukset ovat seuraavat:

miljoonaa euroa (kolmen desimaalin tarkkuudella)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus tuloihin	XX kuukauden jakso alkaen pp/kk/vvvv (tarvittaessa)	Vuosi N (2026)
04 10 01	4 098 115	24 kk 1.1.2026 alkaen	4 098 115

Tulopuolen budjettikohta	2026	2027
04 10 01	4 098 115	4 185 977

Menopuolen budjettikohta	2026	2027
04 10 01	4 098 115	4 185 977

4. PETOSTENTORJUNTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 325 artiklassa edellytetään, että komissio torjuu unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavia petoksia ja laitonta toimintaa. Petosten ehkäiseminen ja havaitseminen on näin ollen kaikkien komission yksiköiden yleinen velvollisuus niiden päivittäisessä työssä, johon liittyy varojen käyttöä.

Unionin varoihin liittyvät petokset ja sääntöjenvastaisuudet vaikuttavat erityisen haitallisesti komission maineeseen ja unionin politiikkojen täytäntöönpanoon. Komission nykyinen petostentorjuntastrategia (CAFS) (COM(2019) 196) hyväksyttiin 29. huhtikuuta 2019, ja se korvaa vuoden 2011 strategian. Se on toimintapoliittinen asiakirja, jossa esitetään komission painopisteet petosten torjunnassa vuosien 2021–2027 monivuotinen rahoituskehys huomioon ottaen. Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian päätavoitteina on 1) parantaa edelleen ”ymmärrystä petosmalleista, petosten tekijöiden profiileista ja systeemisistä haavoittuvuustekijöistä, jotka liittyvät EU:n talousarvioon kohdistuviin petoksiin” (tietojen keruu ja analysointi), ja 2) optimoida ”petostentorjunnan koordinointi, yhteistyö ja työkulut erityisesti komission yksiköiden ja toimeenpanovirastojen keskuudessa” (koordinointi, yhteistyö ja prosessit). Strategiaan liittyy toimintasuunnitelma, jota tarkistettiin heinäkuussa 2023 ja jolla pyritään edeltäjänsä tavoin lujittamaan petosten torjunta kaikissa vaiheissa: ehkäiseminen, havaitseminen, tutkiminen ja korjaaminen.

Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian peruseräatteen ja tavoitenormit ovat

- nollatoleranssi petoksille
- petostentorjunta sisäisen valvonnan olennaisena osana
- valvonnan kustannustehokkuus
- unionin henkilöstön ammatillinen luotettavuus ja pätevyys
- unionin varainkäytön avoimuus

- petosten ehkäisy ja erityisesti rahoitusohjelmiin liittyvien petosten ennaltaehkäisy
- tehokkaat tutkimusvalmiudet ja oikea-aikainen tiedonvaihto
- nopea korjaaminen (mukaan lukien petoksella saatujen varojen takaisinperintä ja oikeudelliset/hallinnolliset seuraamukset)
- hyvä yhteistyö sisäisten ja ulkoisten toimijoiden välillä, erityisesti unionin ja toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välillä ja kaikkien asianomaisten unionin toimielinten ja elinten osastojen kesken
- tehokas sisäinen ja ulkoinen viestintä petostentorjunnasta.

Avaruushjelmavirastoa koskevan sopimuksen 11 artikla ja Sveitsin osallistumista avaruushjelmaviraston toimintaan koskevan sopimuksen liite III sisältävät yksityiskohtaisia rahoitusmääräyksiä, jotka liittyvät Sveitsin osallistumiseen avaruushjelmaviraston toimintaan, myös määräyksiä petostentorjuntatoimenpiteistä. Liitteessä III esitetään tarvittavat yksityiskohtaiset tiedot ja menettelyt, ja sillä mahdollistetaan elinten moitteeton tehtävänhoito unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi (Euroopan komission henkilöstöön kuuluvat tai muut henkilöt, jotka ovat Euroopan komission, myös Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF), Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tai Euroopan syyttäjänviraston (EPPO), valtuuttamia). Unionin taloudellisia etuja on suojeltava oikeasuhteisilla toimenpiteillä. Niihin kuuluvat toimenpiteet, jotka liittyvät sääntöjenvastaisuuksien, myös petosten, ehkäisemiseen, havaitsemiseen, korjaamiseen ja tutkimiseen, menetettyjen, aiheettomasti maksettujen tai epäasianmukaisesti käytettyjen varojen takaisinperintään ja tarvittaessa hallinnollisten seuraamusten määräämiseen.

Varainhoitoasetuksen mukaan unionin rahoitusta saavien henkilöiden ja yhteisöjen on toimittava täydessä yhteistyössä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, myönnettävä komissiolle, OLAFille ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimelle tarvittavat valtuudet ja varmistettava, että unionin varojen hoitamiseen osallistuvat kolmannet osapuolet myöntävät vastaavat oikeudet. Kuten avaruushjelmavirastoa koskevan sopimuksen 11 artiklan 4 kohdassa nimenomaisesti määrätään, tarkastuksia voidaan tehdä myös pöytäkirjan soveltamisen keskeyttämisen tai sopimuksen soveltamisen lopettamisen tai irtisanomisen jälkeen.

Avaruushjelmavirastoa koskevassa sopimuksessa annetaan OLAFille mahdollisuus tehdä Sveitsin valaliiton alueella hallinnollisia tutkimuksia, mukaan lukien paikalla tehtävät tarkastukset ja todentamiset, joiden kohteena on asianomaisen rahoitus sopimuksen osapuolena oleva Sveitsin oikeussubjekti tai Sveitsin oikeussubjektin kolmas osapuoli, joka osallistuu sopimusperusteisesti rahoitus sopimuksen täytäntöönpanoon asianomaisen rahoitus sopimuksen ja muun sovellettavan sopimuksen mukaisesti ja siinä laajuudessa kuin niissä määrätään. Suorittaessaan tehtäviään Sveitsin valaliiton alueella Euroopan komissio ja OLAF noudattavat toiminnassaan Sveitsin lakia.

Tarkastuksia voivat suorittaa unionin, erityisesti Euroopan komission ja Euroopan tilintarkastustuomioistuimen, toimihenkilöt tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt. Suorittaessaan tehtäviään Sveitsin valaliiton alueella Euroopan komissio tai muut Euroopan komission valtuuttamat henkilöt noudattavat toiminnassaan Sveitsin lakia.

Sveitsin viranomaiset tekevät sovellettavien kansainvälisen yhteistyön välineiden mukaisesti yhteistyötä niiden unionin tai jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa, joilla on toimivalta tutkia unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia ja nostaa niistä syytteitä, mukaan lukien kyseisten rikosten tekijöiden ja niihin osallisten asettaminen syytteeseen ja saattaminen tuomittaviksi. Sovellettavien kansainvälisen yhteistyön välineiden mukaisesti toimitettuihin pyyntöihin voi tapauksen mukaan sisältyä EPPOn tutkinta- tai syytetoimiin liittyviä pyyntöjä.

Tämä mahdollistaa yhteistyön EPPOn kanssa unionin taloudellisiin etuihin kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin 5 päivänä heinäkuuta 2017 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2017/1371 säädetyllä tavalla.

Lisäksi avaruushjelmavirastoa koskevassa sopimuksessa määrätään tehokkaasta mekanismista, jolla varmistetaan komission päätösten täytäntöönpano Sveitsin valaliiton alueella.

5. MUUT HUOMAUTUKSET

Sveitsin vuotuinen rahoitusosuus EUSPAn rahoittamiseen muodostuu toiminnallisen rahoitusosuuden ja osallistumismaksun summasta, sellaisina kuin ne ovat määriteltynä avaruushjelmavirastoa koskevan sopimuksen 4 artiklassa ja liitteessä I.

Toiminnallinen rahoitusosuus perustuu jakoperusteeseen, joka määritellään Sveitsin markkinahintaisen bruttokansantuotteen (BKT) ja unionin markkinahintaisen BKT:n suhteena. Sovellettavat BKT:t ovat viimeisimmät Euroopan unionin tilastotoimistolta (Eurostat) saatavilla olevat luvut 1. tammikuuta sinä vuonna, jona vuotuinen maksu suoritetaan, ottaen asianmukaisesti huomioon tilastoalan yhteistyötä koskeva sopimus⁷. Jos tätä sopimusta lakataan soveltamasta, Sveitsin BKT:n on oltava Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) toimittamien tietojen pohjalta vahvistettu BKT.

Toiminnallinen rahoitusosuus lasketaan soveltamalla jakoperustetta unionin vuotuisen hyväksytyyn talousarvioon kyseessä olevan vuoden asiaankuuluvassa yhdessä tai useammassa avustusta koskevassa unionin budjettikohdassa. Kaikki viitemäärät perustuvat maksusitoumusmäärärahoihin.

Vuotuinen osallistumismaksu on tietty prosenttiosuus vuotuisesta toiminnallisesta rahoitusosuudesta. Vuotuisen osallistumismaksun arvo on

- vuonna 2026: 2 %
- vuonna 2027: 3 %
- vuonna 2028 ja sitä seuraavina vuosina: 4 %.

Kaikki Sveitsin rahoitusosuudet tai unionilta saatavat maksut sekä maksettavien tai saatavien määrien laskenta suoritetaan euroina.

Euroopan komissio esittää Sveitsille rahoituspyynnöt, jotka vastaavat Sveitsin rahoitusosuutta. Sveitsi maksaa rahoituspyynnössä ilmoitetun määrän viimeistään 45 päivän kuluttua rahoituspyynnön vastaanottamisesta.

Jos rahoitusosuuden maksu viivästyy, Sveitsi suorittaa maksamattomasta määrästä viivästyskorkoa eräpäivästä alkaen. Saamisiin, joita ei ole maksettu eräpäivänä, sovelletaan Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa julkaistua Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioihinsa soveltamaa korkoa, joka on voimassa erääntymiskuukauden ensimmäisenä kalenteripäivänä, tai joka on 0 prosenttia sen mukaan, kumpi näistä on korkeampi, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä.

⁷ Sopimus Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisestä yhteistyöstä tilastoalalla (EUVL L 90, 28.3.2006, s. 2).

III OSA

MUUT VIRASTOT JA TIETOJÄRJESTELMÄT

1. EHDOTUKSEN NIMI:

Ehdotus neuvoston päätökseksi laajan sopimuspaketin tekemisestä kahdenvälisen suhteiden lujittamiseksi, syventämiseksi ja laajentamiseksi Sveitsin valaliiton kanssa.

2. BUDJETTIKOHDAT:

III osassa esitetään yksityiskohtaisesti rahoitusvaikutukset, joita aiheutuu laajaan pakettiin kuuluvista sopimuksista, joissa määrätään Sveitsin rahoitusosuudesta eri virastoihin ja tietojärjestelmiin, lukuun ottamatta Euroopan unionin ja Sveitsin valaliiton välistä sopimusta Sveitsin valaliiton osallistumista Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan koskevista ehdoista ja edellytyksistä. Rahoitusvaikutukset, joita aiheutuu viimeksi mainitusta sopimuksesta ja Sveitsin valaliiton osallistumisesta unionin ohjelmiin tehtävästä Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Sveitsin valaliiton välisestä sopimuksesta, esitetään yksityiskohtaisesti rahoitusselvityksen I ja II osassa.

Sopimuksissa sisämarkkinoista, joihin Sveitsi osallistuu, terveysasioita koskevassa sopimuksessa ja avaruushjelmavirastoa koskevassa sopimuksessa määrätään, että Sveitsi suorittaa rahoitusosuuksia unionin talousarvioon rahoittaakseen niiden virastojen ja elinten hallinnointia ja operatiivista toimintaa sekä niitä tietojärjestelmiä ja muita toimia, joihin sillä on pääsy kyseisten sopimusten perusteella. Joukko vakiomuotoisia rahoitusta koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, joista on neuvoteltu, on sisällytetty erityisiin sopimuksiin. Ne eivät koske sopimuksia Sveitsin osallistumisesta Euroopan unionin avaruushjelmaviraston toimintaan ja unionin ohjelmiin.

Yksityiskohtainen kuvaus rahoitusta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä on tämän asiakirjan kohdassa 5.

Tietojärjestelmät, joihin Sveitsi saa pääsyn ja joiden osalta sen on suoritettava rahoitusosuus sovittujen rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, ovat seuraavat:

- työnvälityspalvelujen eurooppalainen verkosto (Eures), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) 2016/589,
- sosiaaliturvatietojen sähköinen vaihtojärjestelmä (EESSI), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EY) N:o 883/2004 ja asetuksessa (EY) N:o 987/2009,
- moduulit, jotka sisältyvät sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään (IMI), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) N:o 1024/2012, ja koskevat työntekijöiden lähettämistä, palveluja, ammattipätevyyttä, eurooppalaista ammattikorttia, säänneltyjä ammatteja ja yhteistä digitaalista palveluväylää,
- EudraGMDP-tietokanta, sellaisena kuin se on vahvistettuna ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetussa direktiivissä 2004/27/EY,
- EUROPHYT-portaali, sellaisena kuin se on vahvistettuna 21 päivänä tammikuuta 1994 annetussa komission direktiivissä 94/3/EY,
- elintarvikkeita ja rehuja koskeva nopea hälytysjärjestelmä (RASFF), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EY) N:o 178/2002,

- terveys- ja kasvinsuojelusertifioinnin alusta (TRACES), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) 2017/625,
- eläintautien tietojärjestelmä (ADIS), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) 2020/2002, sekä
- unionin tietokanta, sellaisena kuin se on vahvistettuna uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämiseksi annetussa direktiivissä (EU) 2018/2001.

Virastot, joihin Sveitsi saa pääsyn ja joiden osalta sen on suoritettava rahoitusosuuksia sovittujen rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, ovat seuraavat:

- tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalainen keskus (ECDC), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EY) N:o 851/2004,
- Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (EFSA), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EY) N:o 178/2002, sekä
- Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER), sellaisena kuin se on vahvistettuna asetuksessa (EU) 2019/942.

Olemassa olevat vaihtoehtoiset rahoituslähteet säilytetään. Jos tilanne muuttuu sopimusten elinkaaren aikana, olisi sovellettava vakioimuotoisia rahoitusta koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä. Tämä koskee seuraavia tietojärjestelmiä ja virastoja:

- TACHOnet, joka vahvistetaan asetuksessa (EU) N:o 165/2014 ja komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2016/68,
- varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmä, joka vahvistetaan asetuksessa (EU) 2022/2371,
- Euroopan unionin lentoturvallisuusvirasto (EASA), joka on perustettu asetuksella (EU) 2018/1139, sekä
- sosiaaliturvan keskinäinen tietojärjestelmä (MISSOC).

Jotta voidaan ottaa huomioon se, että Sveitsillä ei ole pääsyä energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston (ACER) toimintaan, joka ei kuulu sähkösopimuksen soveltamisalaan, Sveitsin vuotuinen toiminnallinen osuus ACERIin lasketaan sellaisen vuotuisen viitemäärän perusteella, joka vastaa 85:tä prosenttia unionin vuotuisen hyväksytyn talousarvion määrästä asiaankuuluvassa yhdessä tai useammassa avustusta koskevassa unionin budjettikohdassa.

Nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen (2021–2027) puitteissa Sveitsiltä ei vaadita rahoitusosuutta varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmän rahoittamiseen edellä mainittujen rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti. Sen sijaan sen rahoitusosuus katetaan sen rahoitusosuuksilla ECDC:n ja EU4Health-ohjelman rahoittamiseen, koska nämä ovat varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmän kaksi rahoituslähdetä nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen puitteissa.

Sveitsin rahoitusosuuksien tarkkaa vaikutusta talousarvioon ei voida määrittää tämän asiakirjan laatimishetkellä, koska Sveitsi aloittaa niiden suorittamisen vasta kyseisten sopimusten tultua voimaan ja koska sopimusten voimaantulo riippuu siitä, täyttääkö Sveitsi tietyt perustuslailliset velvoitteet. Tämä prosessi voi kestää useita vuosia, mikä saattaa merkitä sitä, että sopimukset eivät tule voimaan nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen aikana.

On kuitenkin aiheellista kuvata, miten rahoitusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt voisivat vaikuttaa talousarvioon, koska sovitut rahoitusjärjestelyt tuottavat toistuvan tulovirran unionin talousarvioon ja koska vakiomääräykset tarjoavat mallin Sveitsin rahoitusosuuksille sellaisten

mahdollisten muiden virastojen tai tietojärjestelmien hallinnointiin ja toimintaan, joihin Sveitsi saa pääsyn jatkossa. Mainitut määrät kuvastavat vuoden 2024 talousarvion rahoitusta koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, jotka toimivat vertailukohtana rahoitusjärjestelyistä ja maksuehdoista käydyissä neuvotteluissa.

- **Tietojärjestelmät**

Työväliityspalvelujen eurooppalainen verkosto (Eures)

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- R 6 1 2 0 – Euroopan sosiaalirahasto plus – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot kohdennetaan seuraaviin budjettikohtiin (luku/momentti/alamomentti):

Momentti 07 02 04 – ESR+ – Työllisyyden ja sosiaalisen innovoinnin toimintaloikka (EaSI) ja

- MOMENTTI 07 10 09 – Euroopan työviranomaisen: Eures-alustaan liittyvät menot

Sosiaaliturvatietojen sähköinen vaihtojärjestelmä (EESSI)

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 1 2 0 – Euroopan sosiaalirahasto plus – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot
- R 6 6 3 0 – Pilottihankkeet, valmistelutoimet, institutionaalisiin oikeuksiin perustuvat toimet ja muut toimet

Tulot kohdennetaan seuraaviin budjettikohtiin (luku/momentti/alamomentti):

- MOMENTTI 07 02 04 – ESR+ – Työllisyyden ja sosiaalisen innovoinnin toimintaloikka (EaSI);
- Alamomentti 07 20 03 01 – Työntekijöiden vapaa liikkuvuus, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen ja toimenpiteet siirtolaisten, myös kolmansista maista tulevien siirtolaisten, hyväksi

Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä (IMI)

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 0 3 0 – Sisämarkkinaohjelma – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- Alamomentti 03 01 01 01 – Sisämarkkinaohjelman tukimenot (03 01 01 01 02)

EudraGMDP

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 6 2

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- 6 10 03 01 – Unionin rahoitusosuus Euroopan lääkevirastolle

EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 60 30

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- Momentti 03 02 06 – Ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden korkean tason edistäminen

Direktiivissä (EU) 2018/2001 vahvistettu unionin tietokanta

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 6 8 – Muut maksut ja palautukset – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- 02 20 04 02 – Eurooppalaisen energiapolitiikan ja energian sisämarkkinoiden tukitoimet

• **Virastot**

Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus (ECDC) ja Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (EFSA)

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 6 6 2

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- Momentti 06 10 01 – Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus
- Momentti 06 10 02 – Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen

Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER)

Tulopuolen budjettikohta (luku/momentti/alamomentti):

- 06 06 08 – Erillisvirastot – Käyttötarkoitukseensa sidotut tulot

Tulot kohdennetaan seuraavaan budjettikohtaan (luku/momentti/alamomentti):

- Momentti 02 10 06 – Euroopan unionin energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyövirasto (ACER)

3. RAHOITUSVAIKUTUKSET

- ☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia.
- ☐ Ehdotuksella ei ole rahoitusvaikutuksia menoihin, mutta sillä on rahoitusvaikutuksia tuloihin.

☒ Ehdotuksella on rahoitusvaikutuksia käyttötarkoitukseensa sidottuihin tuloihin.

Vaikutukset ovat seuraavat:

- Tietojärjestelmät**

Työnvälityspalvelujen eurooppalainen verkosto (Eures)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
R 6 1 2 0	999 897

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
R 6 1 2 0	999 897
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
07 02 04	999 897
07 10 09	

Sosiaaliturvatietojen sähköinen vaihtojärjestelmä (Electronic Exchange of Social Security Information, EESSI)

Tulopuolen budjettikohdat	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
R 6 1 2 0	227 136
R 6 6 3 0	

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
R 6 1 2 0	227 136
R 6 6 3 0	
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
07 02 04	227 136
07 20 03 01	

Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä (IMI)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
6 0 3 0	96 346

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
06 00 03 00	96 346
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
Alamomentti 03 01 01 01 (03 01 01 01 02)	96 346

EudraGMDP

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
6 6 2	6 525

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
6 6 2	6 525
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
06 10 03 01	6 525

EUROPHYT, iRASFF, TRACES, ADIS

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
6 0 3 0	727 804

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
6 0 3 0	727 804
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
Momentti 03 02 06	727 804

Direktiivissä (EU) 2018/2001 vahvistettu unionin tietokanta

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
06 06 08	875 000

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
06 06 08	875 000
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
02 20 04 02	875 000

- **Virastot**

Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus (ECDC)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
6 6 2	3 670 862

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
6 6 2	3 670 862
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
Momentti 06 10 01	3 670 862

Euroopan elintarviketurvallisuusviranomainen (EFSA)

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
6 6 2	7 755 340

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
6 6 2	7 755 340
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
Momentti 06 10 02	7 755 340

Tulopuolen budjettikohta	Vaikutus vuotuisiin tuloihin (Arvio 2024)
06 06 08	981 805

Toteutuksen jälkeen	
Tulopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset tulot
06 06 08	981 805
Menopuolen budjettikohta	Arvioidut vuotuiset menot
02 10 06	981 805

4. PETOSTENTORJUNTA

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 325 artiklassa edellytetään, että komissio torjuu unionin taloudellisiin etuihin vaikuttavia petoksia ja laitonta toimintaa. Petosten ehkäiseminen ja havaitseminen on näin ollen kaikkien komission yksiköiden yleinen velvollisuus niiden päivittäisessä työssä, johon liittyy varojen käyttöä.

Unionin varoihin liittyvät petokset ja sääntöjenvastaisuudet vaikuttavat erityisen haitallisesti komission maineeseen ja unionin politiikkojen täytäntöönpanoon. Komission nykyinen petostentorjuntastrategia (CAFS) (COM(2019) 196) hyväksyttiin 29. huhtikuuta 2019, ja se korvaa vuoden 2011 strategian. Se on toimintapoliittinen asiakirja, jossa esitetään komission painopisteet petosten torjunnassa vuosien 2021–2027 monivuotinen rahoituskehys huomioon ottaen. Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian päätavoitteina on 1) parantaa edelleen ”ymmärrystä petosmalleista, petosten tekijöiden profiileista ja systeemisistä haavoittuvuustekijöistä, jotka liittyvät EU:n talousarvioon kohdistuviin petoksiin” (tietojen keruu ja analysointi), ja 2) optimoida ”petostentorjunnan koordinointi, yhteistyö ja työnkulut erityisesti komission yksiköiden ja toimeenpanovirastojen keskuudessa” (koordinointi, yhteistyö ja prosessit). Strategiaan liittyy toimintasuunnitelma, jota tarkistettiin heinäkuussa 2023 ja jolla pyritään edeltäjänsä tavoin lujittamaan petosten torjunta kaikissa vaiheissa: ehkäiseminen, havaitseminen, tutkiminen ja korjaaminen.

Vuoden 2019 petostentorjuntastrategian peruseriaatteen ja tavoitenormit ovat

- nollatoleranssi petoksille
- petostentorjunta sisäisen valvonnan olennaisena osana
- valvonnan kustannustehokkuus
- unionin henkilöstön ammatillinen luotettavuus ja pätevyys

⁸ Sellaisen vuotuisen viitemäärän perusteella, joka vastaa 85:tä prosenttia unionin vuotuisen hyväksytyn talousarvion määrästä asiaankuuluvassa yhdessä tai useammassa avustusta koskevassa EU:n budjettikohdassa.

- unionin varainkäytön avoimuus
- petosten ehkäisy ja erityisesti rahoitusohjelmiin liittyvien petosten ennaltaehkäisy
- tehokkaat tutkimusvalmiudet ja oikea-aikainen tiedonvaihto
- nopea korjaaminen (mukaan lukien petoksella saatujen varojen takaisinperintä ja oikeudelliset/hallinnolliset seuraamukset)
- hyvä yhteistyö sisäisten ja ulkoisten toimijoiden välillä, erityisesti unionin ja toimivaltaisten kansallisten viranomaisten välillä ja kaikkien asianomaisten unionin toimielinten ja elinten osastojen kesken
- tehokas sisäinen ja ulkoinen viestintä petostentorjunnasta.

5. MUUT HUOMAUTUKSET

Sveitsin vuotuinen rahoitusosuus tietojärjestelmien ja virastojen rahoittamiseen muodostuu toiminnallisen rahoitusosuuden ja osallistumismaksun summasta.

Toiminnallinen rahoitusosuus perustuu jakoperusteeseen, joka määrittää Sveitsin markkinahintaisen bruttokansantuotteen (BKT) ja unionin markkinahintaisen BKT:n suhteena. Sovellettavat BKT:t ovat viimeisimmät Euroopan unionin tilastotoimistolta (Eurostat) saatavilla olevat luvut 1. tammikuuta sinä vuonna, jona vuotuinen maksu suoritetaan, ottaen asianmukaisesti huomioon tilastoalan yhteistyötä koskeva sopimus⁹. Jos tätä sopimusta lakataan soveltamasta, Sveitsin BKT:n on oltava Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) toimittamien tietojen pohjalta vahvistettu BKT.

Virastojen osalta toiminnallinen rahoitusosuus lasketaan soveltamalla jakoperustetta unionin vuotuisen hyväksyttyyn talousarvioon kyseessä olevan vuoden asiaankuuluvassa yhdessä tai useammassa avustusta koskevassa unionin budjettikohdassa. Toiminnallinen rahoitusosuus tietojärjestelmiin ja muihin toimiin lasketaan soveltamalla jakoperustetta kyseessä olevan vuoden asiaankuuluvaan talousarvioon sen mukaisesti, mitä talousarvion toteuttamista koskevissa asiakirjoissa (kuten työohjelmissa tai sopimuksissa) esitetään. Kaikki viitemäärät perustuvat maksusitoumusmäärärahoihin.

Vuotuinen osallistumismaksu on 4 prosenttia vuotuisesta toiminnallisesta rahoitusosuudesta.

Kaikki Sveitsin rahoitusosuudet tai unionilta saatavat maksut sekä maksettavien tai saatavien määrien laskenta suoritetaan euroina.

Euroopan komissio ilmoittaa Sveitsille viimeistään 16. huhtikuuta varainhoitovuonna seuraavat Sveitsin osallistumista koskevat tiedot:

- unionin vuotuisen talousarvion maksusitoumusmäärärahojen määrät kyseessä olevan vuoden asiaankuuluvassa yhdessä tai useammassa avustusta koskevassa unionin budjettikohdassa kunkin viraston osalta, sekä kyseessä olevan vuoden hyväksyttyyn unionin talousarvioon liittyvät maksusitoumusmäärärahojen määrät tietojärjestelmien asiaankuuluvan talousarvion osalta,
- osallistumismaksun määrä,
- virastojen osalta vuonna N+1 talousarviositoumusten määrät maksusitoumusmäärärahoille, jotka on hyväksytty vuonna N asiaankuuluvassa

⁹ Sopimus Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisestä yhteistyöstä tilastoalalla (EUVL L 90, 28.3.2006, s. 2)

yhdessä tai useammassa avustuksia koskevassa unionin budjettikohdassa, suhteessa unionin vuotuisen talousarvioon asiaankuuluvissa avustusta koskevissa unionin budjettikohdissa vuodelle N.

Euroopan komissio esittää talousarvioesityksensä perusteella arvion edellä mainituista tiedoista mahdollisimman pian ja viimeistään varainhoitovuoden 1 päivänä syyskuuta.

Euroopan komissio esittää Sveitsille rahoituspyynnöt, jotka vastaavat Sveitsin rahoitusosuutta sellaista kutakin virastoa, tietojärjestelmää ja muuta toimintaa varten, johon Sveitsi osallistuu. Sveitsi maksaa rahoituspyynnössä ilmoitetun määrän viimeistään 60 päivän kuluttua rahoituspyynnön esittämisestä.

Sveitsi voi kussakin rahoituspyynnössä suorittaa erillisiä maksuja kunkin viraston, tietojärjestelmän tai muun toiminnan osalta.

Jos rahoitusosuuden maksu viivästyy, Sveitsi suorittaa maksamattomasta määrästä viivästyskorkoa eräpäivästä alkaen.

Saamisiin, joita ei ole maksettu eräpäivänä, sovelletaan Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa julkaistua Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioihinsa soveltamaa korkoa, joka on voimassa erääntymiskuukauden ensimmäisenä kalenteripäivänä, tai joka on 0 prosenttia sen mukaan, kumpi näistä on korkeampi, korotettuna 3,5 prosenttiyksiköllä.